T095 ATĐ 7 (12) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q11-Kiền Độ Tạp-Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 11
Chöông 1: KIEÀN-ÑOÄ TAÏP

Phaåm 2: TRÍ, Phaàn 7

Theá naøo laø nhaân cuûa nhaát thieát bieán? Laø söû nhaát thieát bieán do thaáy khoå maø döùt tröø ôû ñôøi tröôùc, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Taát caû kieát söû ñeàu laø bieán söû. Vì ngaên döùt yù nhö theá, cuõng noùi kieát söû laø nhaát thieát bieán, chaúng phaûi nhaát thieát bieán, neân soaïn luaän naày. Laïi coù thuyeát noùi: Naêm thöù kieát ñöôïc döùt naày, coù nhaát thieát bieán chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Vì ngaên döùt yù nhö theá, noùi veà söû ñöôïc döùt do khoå, taäp coù nhaát thieát bieán, chaúng phaûi nhaát thieát bieán maø soaïn luaän naày. Laïi coù thuyeát noùi: Söû ñöôïc döùt do khoå, taäp ñeàu laø nhaát thieát bieán, söû ñöôïc döùt tröø do dieät, ñaïo ñeàu laø duyeân voâ laäu. Vì ngaên döùt yù nhö theá, ñeå noùi söû ñöôïc döùt tröø do khoå, taäp coù nhaát thieát bieán, coù chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Söû ñöôïc döùt do dieät, ñaïo, coù duyeân höõu laäu, coù duyeân voâ laäu, neân soaïn luaän naày. Laïi coù thuyeát noùi: Caùc söû chung khaép ba coõi: Laø nhaát thieát bieán, nhö caùc kieán, nghi, aùi, maïn, voâ minh. Vì ngaên döùt yù nhö theá, ñeå noùi söû chung khaép ba coõi, cuõng laø nhaát thieát bieán, chaúng phaûi nhaát thieát bieán maø soaïn luaän naày. Laïi coù thuyeát noùi: Voâ minh höõu aùi laø söû nhaát thieát bieán, nhö phaùi Thí duï giaû noùi. Hoûi: Vì sao phaùi kia noùi lôøi naày? Ñaùp: Vì söû caên baûn. Vieäc aáy laø theá naøo? Voâ minh laø nhaân duyeân khôûi cuûa ñôøi tröôùc, höõu, aùi laø nhaân duyeân khôûi cuûa ñôøi sau. Vì ngaên döùt yù nhö theá, cuõng noùi söû bieán, khoâng bieán, neân soaïn

luaän naày. Laïi coù thuyeát noùi: Naêm kieát laø söû nhaát thieát bieán, ñoù laø caùc taâm kieán, aùi, maïn, voâ minh. Ñaây laø thuyeát do Tyø-baø- Xaø-baø-ñeà noùi, nhö noùi keä: Naêm phaùp Nhaát thieát xöù Sinh roäng khoå khaép nôi Caùc kieán aùi, voâ, minh Maïn, taâm ñoù laø naêm. Vì döøng döùt yù nhö theá, cuõng noùi söû nhaát thieát bieán, baát bieán, neân soaïn luaän naày. Hoûi: Theá naøo laø nhaân cuûa nhaát

thieát bieán? Ñaùp: Söû nhaát thieát bieán do thaáy khoå maø döùt töø cuûa ñôøi tröôùc, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao khoâng noùi quaù khöù tröôùc? Ñaùp: Vì muoán hieän ôû ñôøi quaù khöù coù nhaân cuûa nhaát thieát bieán, phaùp quaù khöù raát nhieàu, cuõng coù tröôùc, sau. Neáu tröôùc ñaây ñaõ noùi quaù khöù, thì seõ khoâng laøm saùng toû nhaân nhaát thieát bieán cuûa ñôøi quaù khöù. Neáu tröôùc noùi lôøi naày, thì seõ laøm saùng toû nhaân nhaát thieát bieán cuûa ñôøi quaù khöù. Vieäc vieäc aáy theá naøo? Neáu ñaõ noùi lôøi nhö theá: quaù khöù ôû vò lai, hieän tai, hieän taïi ôû vò lai, laø nhaân nhaát thieát bieán, thì seõ khoâng laøm saùng roõ quaù khöù ôû quaù khöù coù nhaân nhaát thieát bieán. Neáu ñaõ noùi nhö theá naày thì seõ laøm saùng roõ ôû ñôøi quaù khöù ñaõ coù nhaân nhaát thieát bieán. Söû nhaát thieát bieán do thaáy khoå maø döùt töø ñôøi tröôùc vaø söû ñöôïc döùt do tu ñaïo cuûa thaáy taäp, dieät, ñaïo döùt, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Nhaát thieát bieán söû cuûa töï chuûng ñaõ laøm nhaân bieán cho töï chuûng cuûa nhaát thieát baát bieán söû. Neáu khoâng taïo thì vì sao trong ñoù khoâng noùi? Neáu khoâng taïo ra thì vì sao tha chuûng coù taïo, töï chuûng khoâng taïo? Ñaùp: Neân noùi lôøi naày. Hoûi: Neáu vaäy thì vì sao khoâng noùi? Ñaùp: Neân taïo ra caâu hoûi raèng: Söû nhaát thieát bieán ñöôïc döùt töø do thaáy khoå ñôøi tröôùc, tu ñaïo döùt töø do thaáy khoå, taäp, dieät, ñaïo ñôøi sau, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Nhöng khoâng noùi laø vì coù yù gì? Ñaùp: Vì muoán laøm roõ nghóa khoâng thaønh töïu neân khoâng noùi söû cuûa töï chuûng. Nghóa ñaõ thaønh cho neân muoán laøm roõ nghóa khoâng thaønh, theá khoâng noùi.

Laïi nöõa, töï chuûng ñoái vôùi töï chuûng coù hai thöù nhaân, ñoù laø nhaân nhaát thieát bieán vaø nhaân töông töï. Tha chuûng chæ coù nhaân nhaát thieát bieán, khoâng coù nhaân töông töï, vì cho neân khoâng noùi. Laïi nöõa, töï chuûng ñoái vôùi töï chuûng coù hai thöù taêng tröôûng, ñoù laø cöûa cuûa nhaân nhaát thieát bieán vaø cöûa cuûa nhaân töông töï. Tha chuûng chæ coù cöûa cuûa nhaân nhaát thieát bieán, taêng tröôûng, vì vaäy neân khoâng noùi. Hoûi: Vì sao söû nhaát thieát bieán do thaáy khoå maø döùt töø cuûa ñôøi tröôùc khoâng noùi phaùp töông öng, maø söû cuûa ñôøi sau laïi noùi phaùp töông öng? Ñaùp: Neân taïo ra vaên naày: Thaáy khoå döùt töø söû nhaát thieát bieán ñôøi tröôùc vaø phaùp töông öng vôùi thaáy taäp, dieät, ñaïo cuûa ñôøi sau, do tu ñaïo döùt töø söû vaø phaùp töông öng, cho ñeán noùi roäng maø khoâng noùi, phaûi bieát nghóa naày laø lôøi chöa troïn veïn. Laïi nöõa, vì ngaên döùt yù cuûa Sa-moân noùi phaùp töông töï. Sa-moân kia ñaõ noùi raèng: Söû laïi laøm nhaân cho söû, khoâng laøm nhaân cho phaùp töông öng cuûa söû, Phaùp töông öng cuûa söû, laøm nhaân cho phaùp töông öng cuûa söû, khoâng laøm nhaân cho söû. Vì ngaên döùt yù cuûa ngöôøi noùi nhö theá, neân taïo ra vaên nhö vaày: Söû laøm nhaân cho söû, cuõng laøm nhaân cho phaùp töông öng cuûa söû. Phaùp töông öng cuûa söû, laøm nhaân cho phaùp töông öng cuûa söû cuõng laøm nhaân cho söû. Töï giôùi, laø coõi Duïc laïi laøm nhaân cho coõi Duïc, coõi Saéc laïi laøm nhaân cho coõi Saéc, Voâ saéc laïi laøm nhaân cho coõi Voâ saéc. Nhö noùi: Töï giôùi, töï ñòa cuõng theá: töø Ñòa Sô thieàn trôû leân laøm nhaân cho ñòa Sô thieàn, cho ñeán Phi töôûng Phi phi töôûng xöù laïi laøm nhaân cho Phi töông, Phi phi töôûng xöù. Thaáy khoå döùt töø quaù khöù, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao laïi soaïn luaän naày?

Ñaùp: Vì ngaên döùt lôøi noùi laø khoâng coù quaù khöù, vò lai, vì ñôøi hieän taïi laø phaùp voâ vi cuøng khaép theá gian, neân soaïn luaän naày. Nhaân nhaát thieát bieán chöa phaân bieät, thaønh phaân bieät, nhö noùi: Löôïc noùi veà thaáy khoå maø döùt tröø, töông töï, noùi thaáy taäp maø döùt tröø cuõng theá. Hoûi: Theå taùnh cuûa nhaân nhaát thieát bieán laø gì? Ñaùp: Coõi Duïc coù möôøi moät bieán söû: thaáy khoå döùt tröø baûy töùc naêm kieán vaø nghi, voâ minh. Thaáy taäp maø döùt tröø boán: laø hai kieán vaø nghi, voâ minh. Coõi Saéc, coõi Voâ saéc cuõng coù möôøi moät nhö theá. Vì vieäc aáy, neân Ba-giaø-la-na noùi raèng: Chín möôi taùm söû naày, coù bao nhieâu söû laø nhaát thieát bieán, bao nhieâu söû chaúng phaûi nhaát thieát bieán? Ñaùp: Ba möôi ba laø nhaát thieát bieán, saùu möôi laêm chaúng phaûi nhaát

thieát bieán. Hoûi: Nhö söû voâ minh thaáy khoå maø döùt tröø, chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Vì sao? Vì noùi ba möôi ba laø nhaát thieát bieán, saùu möôi laêm chaúng phaûi nhaát thieát bieán? Ñaùp: Nhö Sa-moân phöông Taây, vaên naày noùi raèng: Hai möôi baûy laø nhaát thieát bieán, saùu möôi laêm chaúng phaûi nhaát thieát bieán, saùu thöù phaûi phaân bieät. Söû voâ minh do thaáy khoå maø döùt tröø, hoaëc laø nhaát thieát bieán, hoaëc chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Theá naøo laø nhaát thieát bieán? Do thaáy khoå maø döùt tröø, chaúng phaûi söû nhaát thieát bieán, söû voâ minh khoâng töông öng? Noùi nhö theá naày laø ñuùng: thaáy khoå döùt tröø, chaúng phaûi söû nhaát thieát bieán, laø söû khoâng töông öng vôùi voâ minh. Neáu noùi raèng: söû nhaát thieát bieán töông öng vôùi voâ minh, thì seõ khoâng goàm nhieáp voâ minh baát coäng. Vì sao? Vì voâ minh baát coäng kia khoâng töông öng vôùi söû. Theá naøo laø chaúng phaûi nhaát thieát bieán? Do thaáy khoå maø döùt tröø chaúng phaûi söû nhaát thieát bieán töông öng vôùi voâ minh. Thaáy taäp maø döùt tröø cuõng gioáng nhö theá. Sa-moân Taây phöông ñaõ noùi nhö theá. Vì sao Sa-moân nöôùc Keá-taân khoâng noùi nhö theá? Ñaùp: Vaên naày neân noùi nhö theá, nhö Sa-moân phöông Taây, neáu khoâng noùi phaûi bieát veà nghóa thì nhö theá. Lai nöõa, vì phaân ra nhieàu, vieäc aáy theá naøo? Söû voâ minh do thaáy khoå maø döùt tröø coù möôøi thöù: Baûy thöù laø nhaát thieát bieán, ba thöù chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Söû voâ minh do thaáy taäp döùt coù baûy thöù: Boán thöù laø nhaát thieát bieán, ba thöù chaúng phaûi nhaát thieát bieán, vì phaàn nhieàu, neân noùi ôû trong phaàn söû nhaát thieát bieán. Laïi nöõa, söû voâ minh baát coäng do thaáy khoå maø döùt tröø kia, hoaøn toaøn laø bieán, do söùc nôi coâng duïng cuûa chính noù sinh. Vì vieäc naày, neân ba möôi ba laø nhaát thieát bieán, saùu möôi laêm chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Neáu noùi thaân kieán laø nhaát thieát bieán, phaûi bieát voâ minh töông öng cuõng nhaát thieát bieán. Nghóa aáy ñaõ thaønh: bieân kieán, kieán thuû, giôùi thuû, taø kieán, nghi, neáu noùi caùc phaùp nhö theá laø bieán, phaûi bieát voâ minh töông öng cuõng laø bieán. Neáu noùi aùi, giaän döõ, maïn laø chaúng phaûi nhaát thieát bieán, phaûi bieát voâ minh töông öng cuõng chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Phaùp khaùc khoâng noùi laø sao? Chæ coù voâ minh baát coäng thì hoaøn toaøn laø nhaát thieát bieán, vì söùc coâng duïng cuûa töï noù sinh. Vì vieäc aáy, neân noùi nhö theá naày: Ba möôi ba laø nhaát thieát bieán, saùu möôi laêm chaúng phaûi nhaát thieát bieán, ñeàu laø theå taùnh cuûa nhaát thieát bieán, cho ñeán noùi roäng.

Ñaõ noùi theå taùnh cuûa söû nhaát thieát bieán, veà lyù do nay seõ noùi: Vì sao noùi laø nhaát thieát bieán? Nhaát thieát bieán coù nghóa gì? Nghóa taát caû duyeân laø nghóa nhaát thieát bieán. ÔÛ trong duyeân coù ng- hóa löïc laø nghóa nhaát thieát bieán. Trong duyeân coù nghóa löïc: Töùc coù theå coù nghóa duyeân roäng lôùn, neân trong duyeân naày coù nghóa löïc. Laïi nöõa, coù ba thöù nhaát thieát voán töøng khôûi neân laø nghóa nhaát thieát bieán. Nhaát thieát ñaàu tieân laø chín phaåm söû, nhaát thieát ôû giöõa laø nhaát thieát chuùng sinh, nhaát thieát sau laø xöù cuûa nhaát thieát phaùp höõu laäu. Hoûi: Vì sao bieát nhaát thieát ban ñaàu, nhaát thieát sau laø voán ñaõ töøng khôûi? Ñaùp: Nhö Kinh Thi Thieát noùi: Taát caû ñeàu laø khoå. Ñoái vôùi phaùp khoå naày khoâng coù moät phaùp naøo maø ngöôøi phaøm phu ôû trong ñoù khoâng khôûi leân ngaõ vaø ngaõ sôû, thaáy khoâng vaø coù ñeàu chaúng khôûi döùt, thöôøng, cuõng nhö cheâ bai khoâng coù nhaân, khoâng coù taïo taùc, cuõng khôûi kieán toái thaéng, thöù nhaát cuõng khôûi kieán tònh, kieán giaûi thoaùt, kieán laø nöông. Khoâng coù phaøm phu naøo khoâng heà khôûi taâm nghi khoâng coù trí, ngu si, taêm toái. Chuùng sinh nhö theá khoâng coù chuùng sinh naøo khoâng heà khôûi, vì ñaõ töøng khôûi ba thöù nhaát thieát, neân goïi laø nhaát thieát bieán. Laïi nöõa, neáu nôi moät saùt-na khôûi hieän ôû tröôùc, coù theå laøm nhaân cho naêm thöù döùt tröø, thì coù theå duyeân naêm thöù maø döùt, coù theå khieán cho naêm thöù sinh ngu ñöôïc döùt tröø. Hoûi: Laøm sao coù theå khieán duyeân söû vôùi duyeân voâ laäu, sinh ngu meâ nôi duyeân? Ñaùp: Neáu chaáp ngaõ, thì cheâ bai phaùp ñoái trò vaø ngaõ vaéng laëng, tröôùc heát laø ngu ôû trong ñoù, sau môùi sinh cheâ bai. Laïi nöõa, neáu trong moät saùt-na khôûi hieän ôû tröôùc, laøm nhaân cho naêm thöù döùt tröø, cuõng coù theå duyeân vôùi söû laø nghóa nhaát thieát bieán. Phaùp töông öng cuûa söû kia tuy coù theå laøm nhaân, cuõng coù theå laøm duyeân, nhöng khoâng theå sai khieán, vì chaúng phaûi taùnh chaát cuûa söû. Phaùp töông öng cuûa söû kia ñeàu cuøng caâu sinh v.v... tuy coù theå laøm nhaân maø khoâng theå duyeân, cuõng khoâng theå sai khieán, vì chaúng phaûi duyeân, chaúng phaûi taùnh cuûa söû. Hoûi: Phaùp coäng höõu töông öng vôùi bieán söû, vì laø nhaát thieát bieán hay chaúng phaûi nhaát thieát bieán? Neáu laø nhaát thieát bieán, thì vì sao chæ noùi coù ba möôi ba söû laø bieán? Neáu chaúng phaûi nhaát thieát bieán, thì laáy gì laøm phaùp coäng höõu, töông öng, hoaëc laø nhaát thieát bieán, hoaëc chaúng phaûi nhaát thieát bieán? Ñaùp: Neân noùi raèng: Chaúng phaûi nhaát thieát bieán.

Hoûi: Neáu vaäy thì laáy gì laøm phaùp coäng höõu, töông öng, hoaëc laø nhaát thieát bieán, hoaëc chaúng phaûi nhaát thieát bieán? Ñaùp: Nhö phaùp coäng höõu, töông öng, hoaëc laø söû, hoaëc chaúng phaûi söû. Phaùp coäng höõu, töông öng nhö theá, hoaëc laø nhaát thieát bieán, hoaëc chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Lôøi Bình: Neân noùi laø nhaát thieát bieán. Hoûi: Neáu vaäy vì sao chæ noùi ba möôi ba laø nhaát thieát bieán? Ñaùp: Vì söû neân noùi. Choã laøm coù hai thöù: Moät laø vì phaùp, hai laø vì söû. Neáu vì söû thì neân noùi coù ba möôi ba, neáu vì phaùp thì neân noùi laø nhaát thieát bieán. Laïi coù thuyeát noùi: Vaên naày vì laøm saùng neân noùi nhaát thieát bieán: 1. Vì laø nhaân. 2. Vì laø duyeân. 3. Vì laø söû. Phaùp töông öng cuûa bieán söû kia, vì nhaân, vì duyeân, neân goïi laø nhaát thieát bieán. Vì söû, neân goïi

laø söû nhaát thieát bieán. Phaùp coäng höõu vì nhaân, neân khoâng do duyeân, khoâng do söû, söû thì do ba vieäc, neân duøng laøm vaên. Vì vieäc aáy, neân söû coäng caâu sinh v.v... laø nhaát thieát bieán. Hoûi: Nhaát thieát bieán ñaéc laø nhaát thieát bieán naày phaûi khoâng? Toân giaû taêng-giaø-baø-tu noùi: Nhaát thieát bieán naày. Neáu nhaát thieát bieán ñaéc chaúng phaûi nhaát thieát bieán, laø chaúng phaûi nhaát thieát bieán laø nhaát thieát bieán phaûi khoâng? Vaán naïn naày chaúng phaûi vaán naïn. Vì sao? Vì neáu noùi raèng: Ñaéc cuûa saéc phaùp chaúng phaûi saéc, thì chaúng phaûi saéc laø saéc chaêng? Noùi nhö theá laø ñuùng, chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Hoûi: Vì sao laø nhaát thieát bieán? Sinh, giaø, truï, voâ thöôøng laø nhaát thieát bieán ñaéc, chaúng phaûi nhaát thieát bieán chaêng? Ñaùp: Sinh, giaø, truï, voâ thöôøng ñeàu ñoàng moät quaû vôùi söû nhaát thieát bieán, thöôøng theo nhau khoâng lìa. Tröôùc sau khoâng xa nhau, ñöôïc khoâng ñoàng moät quaû, khoâng theo nhau, lìa nhau, tröôùc sau xa caùch nhau, khi ôû nôi choã nhoùm aáy lieàn chaúng phaûi nhoùm, nhö voû caây lìa caây, söû nhaát thieát bieán kia cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Vì sao choã döùt tröø cuûa thaáy khoå, thaáy taäp laäp ra söû nhaát thieát bieán, coøn choã döùt tröø cuûa thaáy dieät, thaáy ñaïo khoâng laäp nhaát thieát bieán? Ngöôøi cöïu A-tyø-ñaøm noùi raèng: Choã naày laø söû nhaát thieát bieán, vì laø nôi doøng hoï sinh ra. Laïi coù thuyeát noùi: Söû do thaáy khoå, taäp döùt tröø ñoàng moät yù, ñoàng

moät choã truù. Vì ñoàng yù, ñoàng truù, neân vieäc laøm raát beàn chaéc, vì beàn chaéc, neân laäp söû nhaát thieát bieán. Söû do thaáy dieät, thaáy ñaïo thì döùt vì yù khoâng ñoàng, choã laøm cuõng baát ñoàng. Vì baát ñoàng neân yeáu keùm, vì yeáu keùm neân khoâng laäp söû nhaát thieát bieán. Cuõng nhö daân chuùng ôû thoân xoùm, thaønh, aáp, neáu yù ñoàng, vieäc laøm ñoàng, thì oaùn thuø cuûa chuû thoân khoâng theå haøng phuïc. Traùi laïi, neáu caùc ngöôøi kia, yù baát ñoàng, vieäc laøm khoâng ñoàng, thì seõ bò haøng phuïc do oaùn thuø cuûa chuû thoân. Söû nhaát thieát bieán kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Söû do thaáy khoå, taäp döùt coù hai thöù laøm söû töông öng, cuõng laøm duyeân söû, cho neân laäp nhaát thieát bieán. Söû ñöôïc döùt tröø do thaáy dieät, ñaïo, hoaëc laøm söû töông öng duyeân söû, hoaëc chæ laøm söû töông öng, cho neân khoâng laäp söû nhaát thieát bieán. Laïi coù thuyeát noùi: Söû do thaáy khoå, taïâp maø döùt, an laäp hai ñuû. An laäp hai ñuû laø hai thöù nghóa cuûa söû noùi treân. Söû, do thaáy dieät, ñaïo döùt tröø khoâng an laäp hai ñuû. Khoâng an laäp hai ñuû, töùc nghóa cuûa hai thöù söû neâu treân. Laïi coù thuyeát noùi: Söû do thaáy khoå, taäp döùt tröø, ñoái vôùi duyeân ñöôïc taêng tröôûng. Hoûi: Theá naøo laø taêng tröôûng ôû duyeân? Ñaùp: Vì duyeân naày laø phaùp höõu laäu, vì duyeân laø phaùp höõu laäu, neân coù theå töï taêng tröôûng. Nhö ngöôøi ngaém traêng, maét ñöôïc taêng ích, khoâng coù hao toån, söû kia cuõng gioáng nhö theá. Söû do thaáy dieät, ñaïo döùt tröø ñoái vôùi duyeân khoâng ñöôïc taêng tröôûng. Khoâng ñöôïc taêng tröôûng laø sao? Vì duyeân vôùi phaùp voâ laäu, neáu duyeân vôùi phaùp voâ laäu thì khoâng ñöôïc taêng tröôûng. Nhö ngöôøi nhìn maët trôøi, maét khoâng coù taêng tröôûng, chæ coù hao toån. Söû kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Taát caû kieát do thaáy ñeá maø döùt tröø, ñöôïc chia laøm hai phaàn do

thaáy khoå, taäp döùt tröø taïo ra: Phaàn nhaát thieát bieán vaø phaàn chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Do thaáy dieät, ñaïo döùt tröø taïo ra phaàn duyeân höõu laäu, taïo ra phaàn duyeân voâ laäu. Laïi coù thuyeát noùi: Caùc kieát naày ñeàu laø töôùng ñoïa. Töôùng ñoïa laø sao? Ñaùp: Ñoïa ôû trong khoå, taäp, vì thuoäc veà khoå ñeá, taäp ñeá. Laïi coù thuyeát noùi: Söû do khoå, taäp döùt boû, coù theå duyeân khaép taát caû nhaân, quaû höõu laäu. Laïi coù thuyeát noùi: Vì ngaõ kieán khaû ñaéc. Hoûi: Choã döùt tröø cuûa thaáy taäp coù ngaõ kieán naøo ñeå ñöôïc khoâng?

Ñaùp: Maëc duø khoâng coù ngaõ kieán ñeå ñöôïc, nhöng vaãn coù phaùp ngaõ kieán taêng tröôûng ñeå ñöôïc. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu bieát quaû do thaáy khoå maø döùt tröø, neáu bieát nhaân do thaáy taäp maø döùt tröø, thì caên baûn do thaáy dieät, ñaïo döùt tröø raát yeáu keùm. Ví do yeáu keùm, neân khoâng laäp söû nhaát thieát bieán, nhö caây vì chaët ñöùt reã neân raát yeáu keùm. Söû kia cuõng theá. Vì nhöõng duyeân nhö vaäy neân khoâng laäp nhaát thieát bieán. Hoûi: Vì sao söû do thaáy khoå, taäp döùt tröø laäp söû nhaát thieát bieán, laäp baát bieán söû, khoâng nhaát thieát bieán laø aùi, giaän döõ, ngaõ maïn. Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Ñoù laø do khoâng coù töôùng nhaát thieát bieán. Laïi coù thuyeát noùi: Ñoù laø töôùng rieâng cuûa söû. Neáu laø töôùng chung cuûa söû thì laäp nhaát thieát bieán. Theá naøo laø töôùng rieâng cuûa söû? Ñaùp: Ñoái vôùi toùc, moùng tay, raêng, moãi moãi thöù ñeàu khôûi leân caùc söû nhö aùi v.v... Theá naøo laø töôùng chung cuûa söû? Ñaùp: ÔÛ nôi taát caû giôùi, taát caû ñòa, taát caû choã sinh, chaáp laáy ngaõ kieán, cho ñeán coù theå nhaän laáy söï ngu toái, voâ tri Laïi coù thuyeát noùi: Khoù coù theå löøng laãy, laø chaúng phaûi nhaát thieát bieán, deã coù theå löøng laãy, laø nhaát thieát bieán. Khoù coù theå löøng laãy laø sao? Ñaùp: Vì tham duïc, neân tham caàu chuoãi anh laïc, y phuïc, höông thoa, vöôøn, röøng, laàu gaùc, choã daïo chôi, cuõng caàu vôï, thieáp, gaùi haàu. Vì giaän döõ, neân tìm nhöõng thöù binh cuï chieán ñaáu nhö: AÙo giaùp, gaäy, ñao. Vì ngaïo maïn, neân thaáy ngöôøi khaùc trang nghieâm, toâ ñieåm thaân, cuõng trang nghieâm toâ ñieåm thaân, vì laø khoù löøng laãy, neân khoâng laäp nhaát thieát bieán. Deã löøng laãy laø sao? Ñaùp: Neáu caùc kieát hieän ôû tröôùc, cuõng nhö doøng soâng, caùc phieàn naõo haïnh aùc, khoâng duïng coâng löu haønh cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Vì baûy söû naày duyeân theo boán ñeá, neân laäp nhaát thieát bieán. Naêng duyeân laø kieán, nghi, voâ minh. Hoûi: Vì sao dieät, ñaïo döùt tröø laø aùi, giaän döõ, maïn, kieán thuû, giôùi thuû chaúng phaûi duyeân voâ laäu? Ñaùp: Vì dieät, ñaïo kia khoâng coù oaùn haïi, neân khoâng coù aùi, giaän döõ. Vì theå cuûa dieät, ñaïo kia khoâng coù maïn, neân khoâng sinh khôûi kieâu maïn. Kieán thuû, kieán giôùi thuû ñeä nhaát chaáp thanh tònh. Hoaëc ñoái vôùi dieät, ñaïo,

chaáp thanh tònh ñeä nhaát. Theá naøo laø söû? Vì vieäc naày, neân caùc kieát nhö aùi v.v... chaúng phaûi duyeân voâ laäu. Coõi Duïc coù möôøi moät bieán söû: Chín laø duyeân nôi tha giôùi, hai laø duyeân vaøo töï giôùi. Duyeân vaøo töï giôùi laø thaân kieán, bieân kieán. Hoûi: Vì sao thaân kieán, bieân kieán khoâng duyeân theo tha giôùi? Ñaùp: Vì chæ coù chöøng aáy theá löïc. Laïi coù thuyeát noùi: Thaân kieán, bieân kieán töø phaùp thoâ sinh, cuõng sinh töø hieän kieán, sinh ôû nôi thoâ hieän

kieán aám, chaáp giöõ ngaõ. Sinh trong coõi Duïc aám coõi Saéc, Voâ saéc chaúng phaûi thoâ, chaúng phaûi hieän kieán. Hoûi: aám coõi Duïc sinh trong coõi Saéc laø thoâ, hieän kieán. Vì sao thaân kieán coõi Saéc khoâng ñoái vôùi aám coõi Duïc chaáp ngaõ? Ñaùp: Neáu laø hieän kieán khoâng lìa duïc, thì coù theå ôû trong ñoù chaáp ngaõ. AÁm coõi Duïc sinh trong coõi Saéc, tuy laø hieän kieán, vì lìa duïc neân khoâng chaáp giöõ ngaõ ôû trong ñoù. Laïi coù thuyeát noùi: AÁm coõi Duïc sinh trong coõi Saéc, tuy laø phaùp hieän kieán, nhöng khoâng coù kieát söû ñeå duyeân vôùi ñòa döôùi. Hoûi: Cuõng theá thì nhaân luaän sinh luaän, vì sao khoâng coù kieát söû ñeå duyeân vôùi ñòa döôùi? Ñaùp: Neáu lìa duïc cuûa ñòa döôùi, thì phieàn naõo cuûa ñòa treân seõ hieän ôû tröôùc. Vì lìa duïc cuûa ñòa döôùi, neân phieàn naõo cuûa ñòa treân khoâng duyeân vôùi ñòa döôùi. Hoûi: Vì sao bieát lìa duïc cuûa ñòa döôùi, phieàn naõo cuûa ñòa treân seõ hieän ôû tröôùc? Ñaùp: Nhö Kinh Thi Thieát noùi: Coù saùu thöù chaúng phaûi giôùi, thuoäc veà coõi Duïc coù hai thöù: Coù taâm töông öng, taâm khoâng töông öng. Heä thuoäc coõi Saéc, Voâ saéc cuõng coù hai thöù: taâm töông öông vaø taâm khoâng töông öng. Neáu phaùp cuûa taâm töông öng thuoäc veà coõi Duïc chaúng phaûi giôùi hieän ôû tröôùc, thì boán thöù chaúng phaûi giôùi seõ hieän ôû tröôùc: 1. Taâm töông öng coõi Duïc. 2. Taâm khoâng töông öng. 3. Taâm khoâng töông öng coõi Saéc. 4. Taâm khoâng töông öng coõi Voâ saéc. Taâm töông öng thuoäc veà coõi Saéc, chaúng phaûi giôùi hieän ôû tröôùc thì ba thöù chaúng phaûi giôùi hieän ôû tröôùc: 1. Taâm töông öng coõi Saéc. 2. Taâm khoâng töông öng coõi Saéc. 3. Taâm khoâng töông öng coõi Voâ saéc.

Taâm töông öng leä thuoäc coõi Voâ saéc, chaúng phaûi giôùi hieän ôû tröôùc thì coù hai thöù chaúng phaûi giôùi hieän ôû tröôùc: 1. Taâm töông öng coõi Voâ saéc. 2. Taâm khoâng töông öng. Caùc phieàn naõo trong ñaây, do chaúng phaûi danh, thuyeát cuûa giôùi, vì vieäc naày neân bieát ñöôïc lìa duïc cuûa ñòa döôùi, thì phieàn naõo cuûa ñòa treân seõ hieän ôû tröôùc, khoâng duyeân ôû ñòa döôùi. Hoûi: Vì sao caùc söû coõi Duïc coù theå duyeân coõi Saéc, Voâ saéc, caùc söû coõi Saéc, Voâ saéc khoâng theå duyeân theo coõi Duïc? Ñaùp: Vì coõi Duïc laø coõi baát ñònh, chaúng phaûi ñòa lìa duïc, chaúng phaûi ñòa tu, vì khoâng theå kheùo nhieáp phuïc caùc söû, neân coù theå duyeân coõi Saéc, Voâ saéc. Coõi Saéc, Voâ saéc laø ñòa ñònh, ñòa lìa duïc, ñòa tu coù theå kheùo thaâu phuïc caùc phieàn naõo, caùc söû ñoù khoâng theå duyeân ñòa döôùi. Nhö ngöôøi khoâng nhieáp phuïc ñöôïc vôï mình laøm chuyeän phi phaùp vôùi ngöôøi khaùc. Neáu kheùo nhieáp phuïc, cho ñeán khoâng theå duøng maét ngaém nhìn ngöôøi khaùc, huoáng gì coù theå laøm chuyeän phi phaùp? Söû kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Sinh trong coõi Duïc, ñoái vôùi aám coõi Saéc, Voâ saéc, sinh taâm ngôø vöïc quaùi laï: Coõi Saéc vaø Voâ saéc kia laø thöôøng hay chaúng phaûi thöôøng? Laø ñeä nhaát hay chaúng phaûi ñeä nhaát? Laø tònh hay chaúng phaûi tònh? Vì coù noãi hoaøi nghi laï nhö theá, neân coù theå duyeân. Sinh trong coõi Saéc, Voâ saéc, ñoái vôùi aám coõi Duïc, khoâng sinh taâm ngôø vöïc laï luøng nhö theá, neân khoâng duyeân coõi Duïc. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu söû coõi Saéc, Voâ saéc coù theå duyeân vôùi coõi Duïc, thì coù theå duyeân vôùi söû coõi Duïc. Neáu laø söû coõi Duïc, thì coõi hö hoaïi. Hoûi: Nhö caùc söû coõi Duïc duyeân coõi Saéc, Voâ

saéc, maø khoâng theå sai khieán, caùc söû coõi Saéc, Voâ saéc nhö theá duyeân vôùi coõi Duïc maø khoâng theå sai khieán, thì seõ coù nhöõng loãi gì? Ñaùp: Coõi Saéc, Voâ saéc laø coõi toân quyù, caùc söû coõi Duïc duyeân maø khoâng theå sai khieán, vì coõi Duïc laø coõi thaáp keùm. Neáu caùc söû coõi Saéc, Voâ saéc duyeân thì coù theå sai khieán. Nhö ngöôøi thaáp keùm ñoái vôùi ngöôøi toân quyù, khoâng theå laøm chuyeän khoâng yeâu thích. Nhö ngöôøi toân quyù, ñoái vôùi keû thaáp keùm, tuøy yù coù theå laøm. Söû kia cuõng nhö theá. Hoûi: Nhö coõi Duïc coù chín thöù duyeân söû tha giôùi, coõi Saéc cuõng coù chín thöù duyeân söû cuûa tha giôùi, coõi Voâ saéc cuõng coù duyeân söû cuûa tha giôùi hay khoâng?

Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng coù. Vì sao? Vì treân khoâng coøn coù coõi. Laïi coù thuyeát noùi: Coù. Vì coù naêng duyeân, vì khoâng do hieän ôû tröôùc, neân coù. Bình luaän: Khoâng neân noùi lôøi naày. Laïi khoâng coù coõi, ôû ñoù coù sôû duyeân gì? Ñòa Sô thieàn coù chín thöù duyeân tha ñòa. Söû nhaát thieát bieán, cho ñeán Voâ sôû höõu xöù cuõng coù chín thöù. Phi töôûng Phi phi töôûng xöù coù tha ñòa duyeân vôùi söû nhaát thieát bieán hay khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng coù. Vì sao? Vì khoâng coøn ñòa treân nöõa, laïi khoâng duyeân vôùi ñòa döôùi. Laïi coù thuyeát noùi: Coù. Vì naêng duyeân, neân coù, vì khoâng do hieän ôû tröôùc, neân coù. Lôøi Bình: Khoâng neân noùi nhö theá. Laïi khoâng coù ñòa treân, ôû ñoù coù sôû duyeân gì? Taø kieán coõi Duïc laø naêng duyeân khoå, taäp cuûa ba coõi, chaúng phaûi khoaûng moät saùt-na cheâ bai. Tröôùc, cheâ bai coõi Duïc, hoaëc khoå, hoaëc taäp khoaûng saùt-na khaùc, cheâ bai coõi Saéc, Voâ saéc. Hoûi: Vì sao khoâng ôû trong khoaûng moät saùt-na cheâ bai ba coõi, hoaëc khoå, hoaëc taäp? Ñaùp: Taø kieán coõi Duïc duyeân theo coõi Duïc cuõng sai khieán, duyeân theo coõi Saéc, Voâ saéc khoâng sai khieán. Hoûi: Vì sao duyeân theo coõi Duïc thì sai khieán, duyeân coõi Saéc, Voâ saéc khoâng sai khieán? Ñaùp: Coõi Duïc laø xöù duyeân xöù sai khieán, duyeân maø laø sai khieán. Coõi Saéc, Voâ saéc laø xöù duyeân, chaúng phaûi xöù sai khieán, tuy duyeân maø chaúng sai khieán. Laïi coù thuyeát noùi: Coõi Duïc laø nhoùm duyeân, nhoùm söû, duyeân maø laø sai khieán. Coõi Saéc vaø Voâ saéc laø nhoùm duyeân, chaúng phaûi nhoùm söû, duyeân maø chaúng sai khieán. Laïi nöõa, coõi Duïc coù naêm thöù quaû cuûa nhaát thieát bieán. Vì ôû coõi Saéc, Voâ saéc khoâng coù, neân duyeân maø chaúng sai khieán. Laïi nöõa, taø kieán coõi Duïc hoaëc do thaáy khoå, thaáy taäp maø döùt tröø, duyeân theo ba coõi, do hoaëc khoå, hoaëc taäp döùt tröø. Hoaëc khoå hoaëc taäp laøm sao maø duyeân, laø nhö coõi Duïc, duyeân maø laø sai khieán, coõi Saéc, Voâ saéc cuõng duyeân maø töùc laø sai khieán chaêng? Vì nhö coõi Saéc, Voâ saéc duyeân maø chaúng phaûi sai khieán, coõi Duïc cuõng duyeân maø khoâng laø sai khieán chaêng? Neáu nhö coõi Saéc, Voâ saéc duyeân maø chaúng sai khieán, thì coõi Duïc cuõng duyeân maø khoâng sai khieán: hoaëc nhö coõi Saéc, Voâ saéc duyeân maø

khoâng sai khieán, coõi Duïc duyeân maø khoâng sai khieán. Khoâng coù söû cuûa töï giôùi duyeân theo phaùp höõu laäu maø khoâng taïo ra hai thöù duyeân söû vaø söû töông öng. Neáu cuøng luùc coù theå duyeân khoå, taäp cuûa ba coõi, hoaëc coù söû, hoaëc khoâng laø söû, phaùp töông öng aáy cuõng töông öng, hoaëc coù ñoái töôïng sai

khieán, hoaëc khoâng coù ñoái töôïng sai khieán. Söû kia neáu vaäy thì coù loãi nhö theá, töùc theå cuûa söû khoâng coù töï töôùng, taùnh cuûa söû cuõng huûy hoaïi phaùp töông öng. Vì muoán cho khoâng coù loãi nhö theá, neân duyeân rieâng coõi Duïc hoaëc khoå hoaëc taäp, duyeân rieâng coõi Saéc, Voâ saéc hoaëc khoå hoaëc taäp. Taø kieán cuûa ñòa Sô thieàn nhö theá naêng duyeân taùm ñòa. Hoaëc khoå, hoaëc taäp chaúng phaûi trong khoaûng khaéc moät saùt-na coù theå cheâ bai caû taùm ñòa, hoaëc khoå, hoaëc taäp. Tröôùc cheâ bai ñòa Sô thieàn hoaëc khoå, hoaëc taäp trong khoaûng moät saùt-na khaùc, cheâ bai baûy ñòa coøn laïi, hoaëc khoå, hoaëc taäp cho ñeán taø kieán cuûa Voâ sôû höõu xöù nhö vaäy duyeân vôùi hai ñòa, hoaëc khoå, hoaëc taäp, chaúng phaûi trong khoaûng moät saùt-na coù theå cheâ bai hai ñòa, hoaëc khoå, hoaëc taäp, neân tröôùc cheâ bai Voâ sôû höõu xöù, hoaëc khoå, hoaëc taäp. Trong khoaûng saùt-na khaùc veà sau, cheâ bai hoaëc khoå, hoaëc taäp cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Taø kieán do thaáy khoå coõi Duïc maø döùt tröø, coù theå duyeân theo khoå, taäp cuûa ba coõi. Taø kieán do thaáy dieät coõi Duïc maø ñoaïn tröø, coù theå duyeân caùc haønh dieät coõi Duïc. Hoûi: Vì sao taø kieán do thaáy khoå, taäp coõi Duïc döùt tröø, coù theå duyeân ba coõi, coøn taø kieán ñöôïc döùt tröø do thaáy ñaïo khoå, taäp, chæ duyeân vôùi coõi Duïc, ñoái trò döùt caùc haønh? Toân giaû Baø Dó noùi: Neáu vì choã yeâu meán cuûa duïc aùi maø khôûi leân kieán ngaõ vaø ngaõ sôû, thì phaùp naày ñoái trò döùt. Vì sôû duyeân taø kieán coõi Duïc do thaáy ñaïo thì döùt, phaùp cuûa ngaõ kieán kia khoâng theå duyeân theo tha giôùi. Laïi nöõa, taø kieán ñöôïc döùt tröø do thaáy khoå, taäp coõi Duïc vôùi sôû duyeân khaùc, ñoái trò khaùc. Sôû duyeân cuûa taø kieán nôi coõi Duïc do thaáy ñaïo thì döùt, töùc laø ñoái trò taø kieán. Taø kieán do thaáy khoå, thaáy taäp cuûa ñòa Sô thieàn, coù theå duyeân vôùi taùm ñòa, hoaëc khoå, hoaëc taäp. Taø kieán do thaáy dieät cuûa ñòa Sô thieàn döùt tröø, duyeân vôùi caùc haønh dieät cuûa ñòa Sô thieàn, noùi roäng nhö treân. Taø kieán do thaáy khoå, taäp döùt tröø cuûa ñòa Sô thieàn, coù theå duyeân taùm ñòa, hoaëc khoå, hoaëc taäp. Taø kieán ñöôïc döùt tröø do thaáy ñaïo cuûa ñòa Sô thieàn, hoaëc coù thuyeát noùi: Duyeân döùt caùc haønh ñoái trò cuûa ñòa Sô thieàn. Hoaëc coù thuyeát noùi: Duyeân nôi chín ñòa laø trí phaàn döùt ñoái trò cuûa tyû trí. Chín ñòa laø töø thieàn Vò chí cho ñeán Voâ sôû höõu xöù.

Bình luaän: Noùi duyeân taát caû phaàn tyû trí, ñoù laø thaät nghóa. Hoûi: Vì sao taø kieán do thaáy dieät maø döùt cuûa Sô thieàn, duyeân caùc haønh dieät cuûa ñòa Sô thieàn, coøn taø kieán ñöôïc thaáy ñaïo thì döùt laïi duyeân vôùi phaàn tyû trí cuûa chín ñòa? Ñaùp: Do leõ dieät khoâng xoay vaàn laøm nhaân, ñaïo xoay vaàn laøm nhaân. Cuõng theá, cho ñeán taø kieán ñöôïc döùt tröø do thaáy khoå, taäp cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, duyeân theo khoå, taäp cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Taø kieán ñöôïc döùt tröø do thaáy dieät cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, duyeân theo caùc haønh dieät cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Taø kieán do thaáy ñaïo thì döùt duyeân theo phaàn tyû trí cuûa chín ñòa. Caùc hoûi, ñaùp coøn laïi nhö noùi ôû Sô thieàn. Hoûi: Nhö moät söû khoâng theå sai khieán taát caû, sao laïi goïi laø bieán söû? Ñaùp: Noùi chung thì caùc söû nhaát thieát bieán coù theå sai khieán taát caû, laø nhaân cuûa nhaát thieát bieán. Nhaân cuûa nhaát thieát bieán laø söû nhaát

thieát bieán chaêng? Neân noùi roäng baèng boán tröôøng hôïp: 1. Söû nhaát thieát bieán chaúng phaûi nhaân cuûa nhaát thieát bieán: Laø söû nhaát thieát bieán ôû ñôøi vò lai. 2. Nhaân cuûa nhaát thieát bieán chaúng phaûi söû nhaát thieát bieán: Laø phaùp coäng höõu, töông öng vôùi söû nhaát thieát bieán trong quaù khöù, hieän taïi. 3. Nhaân nhaát thieát bieán cuõng laø söû nhaát thieát bieán laø söû nhaát thieát bieán cuûa quaù khöù, hieän taïi. 4. Khoâng phaûi söû nhaát thieát bieán cuõng chaúng phaûi nhaân cuûa nhaát thieát bieán: Laø tröø ngaàn aáy vieäc treân. Hoûi: Caùc phaùp do thaáy ñaïo thì döùt coù phaûi ñeàu laø laøm nhaân cuûa taát caû phaùp nhieãm oâ hay khoâng? Neáu phaùp do thaáy ñaïo thì döùt ñeàu laøm nhaân cuûa taát caû phaùp nhieãm oâ, döùt tröø cuõng laøm nhaân, khoâng döùt tröø cuõng laøm nhaân. Döùt tröø vaø khoâng döùt tröø coù gì khaùc nhau? Neáu phaùp do thaáy ñaïo thì döùt, ñeàu laøm nhaân cho taát caû phaùp nhieãm oâ, thì vì sao baäc Thaùnh tu ñaïo ñeå döùt tröø söï nhieãm oâ? Hoaëc khôûi hieän ôû tröôùc, hoaëc khoâng khôûi hieän ôû tröôùc. Khoâng khôûi hieän ôû tröôùc, nghóa laø khoâng coù trong caùc maïn, trieàn, giaän döõ, yeâu thích. Khôûi hieän ôû tröôùc, nghóa laø caùc maïn, trieàn, giaän döõ, yeâu thích khaùc. Neáu phaùp do thaáy ñaïo thì döùt, ñeàu laøm nhaân cho taát caû phaùp nhieãm oâ, thì theo Kinh Thi Thieát noùi laøm sao hieåu? Nhö noùi: Coù phaûi phaùp baát thieän duøng baát thieän laøm nhaân hay khoâng? Ñaùp: Coù, baäc Thaùnh lìa duïc, ôû ñoù thoái lui, tö duy nhieãm oâ ñaàu tieân hieän ôû tröôùc, neáu phaùp do thaáy ñaïo

thì döùt khoâng laøm nhaân cho taát caû phaùp nhieãm oâ, thì laøm sao hieåu thuyeát cuûa Phaùi Ba-giaø-la-na, nhö noùi: theá naøo laø phaùp laøm nhaân do thaáy ñaïo thì döùt? Ñaùp: Phaùp nhieãm oâ cuõng laø phaùp chaáp do thaáy ñaïo thì döùt. Neáu phaùp do thaáy ñaïo thì döùt, khoâng laøm nhaân cho taát caû phaùp nhieãm oâ, thì sai traùi vôùi kinh naày, nhö noùi: Theá naøo laø phaùp laøm nhaân cho voâ kyù? Ñaùp: Phaùp höõu vi voâ kyù, phaùp baát thieän, neáu khoâng laøm nhaân, thì laïi traùi vôùi vaên naày. Nhö noùi: Duøng thaân kieán laøm nhaân, khoâng vì thaân kieán laøm nhaân, cho ñeán noùi roäng. Neáu khoâng laøm nhaân, thì laïi traùi vôùi vaên kinh veà thaân thöùc, nhö noùi: Coù phaûi nhaõn thöùc baát thieän duøng baát thieän, voâ kyù laøm nhaân, cho ñeán yù thöùc baát thieän duøng baát thieän, voâ kyù laøm nhaân hay khoâng? Ñaùp: Coù. Neân noùi raèng: Phaùp do thaáy ñaïo thì döùt ñeàu laøm nhaân cho taát caû phaùp nhieãm oâ. Hoûi: Neáu vaäy thì caùc thuyeát noùi sau kheùo hieåu, coøn nhöõng ñieàu ñaõ noùi tröôùc laøm sao hieåu? Ñaùp: Nhö choã noùi döùt tröø vaø khoâng döùt tröø coù gì khaùc nhau? danh töùc khaùc nhau. Luùc laøm nhaân xöa khoâng döùt, nay tuy laøm nhaân, ñaõ döùt, ñoù goïi laø khaùc nhau. Laïi coù thuyeát noùi: Luùc laøm nhaân tröôùc kia, khoâng bò hö hoaïi do ñoái trò, nay tuy laøm nhaân, nhöng bò ñoái trò laøm hö hoaïi. Laïi coù thuyeát noùi: Luùc laøm nhaân khi xöa, coù theå ôû töï thaân gaây chöôùng ngaïi Thaùnh ñaïo, nay tuy laøm nhaân, nhöng khoâng gaây trôû ngaïi cho Thaùnh ñaïo. Laïi coù thuyeát noùi: Luùc laøm nhaân tröôùc kia, coù theå laøm xong coâng vieäc ñoái vôùi töï thaân. Nay tuy laøm nhaân, nhöng khoâng coøn khaû naêng laøm. Laïi nöõa, khi laøm nhaân tröôùc kia, ñoái vôùi töï thaân coù theå nhaän laáy quaû vaø cho quaû. Nay tuy laøm nhaân,

nhöng khoâng theå nhaän laáy quaû vaø cho quaû, chæ tröø quaû ñaõ nhaän laáy. Laïi nöõa, luùc laøm nhaân xöa, coù theå ñoái vôùi thaân mình, cuøng vôùi nhaân töông töï, nhaân nhaát thieát bieán. Nay tuy laøm nhaân, nhöng laïi khoâng cuøng nhaân töông töï, nhaân nhaát thieát bieán. Laïi nöõa, khi laøm nhaân tröôùc kia, coù theå ôû töï thaân, nhaän laáy quaû y, quaû baùo, cho quaû y, quaû baùo. Nay tuy laøm nhaân, nhöng khoâng theå nhaän laáy quaû y, quaû baùo. Laïi nöõa, luùc laøm nhaân xöa kia, ñoái vôùi töï thaân sinh ra caùc ñaéc, nhö löûa phaùt ra khoùi. Nay tuy laøm nhaân, nhöng laïi khoâng sinh ñaéc.

Laïi nöõa, luùc laøm nhaân xöa kia, ñoái vôùi töï thaân, ñaõ rôi vaøo choã ñaùng hieàm nghi, rôi vaøo phi phaùp, cuõng töï nhieãm oâ. Nay tuy laøm nhaân, nhöng ñoái vôùi töï thaân, khoâng rôi vaøo hieàm nghi, khoâng rôi vaøo phi phaùp, cuõng khoâng nhieãm oâ. Döùt tröø vaø khoâng döùt tröø, ñoù goïi laø khaùc nhau. Hoûi: Theá naøo laø baäc Thaùnh tu ñaïo, döùt tröø nhieãm oâ, hoaëc khôûi hieän ôû tröôùc, hoaëc khoâng khôûi hieän ôû tröôùc? Ñaùp: Phaùp do thaáy ñaïo thì döùt, hoaëc laøm caän nhaân, töông tuïc cho phaùp nhieãm oâ cuûa tu ñaïo, hoaëc laøm nhaân xa khoâng töông tuïc, hoaëc laøm nhaân gaàn noái tieáp nhau, töùc laø baäc Thaùnh aáy khoâng khôûi hieän ôû tröôùc. Neáu laøm nhaân xa khoâng noái tieáp nhau, thì baäc Thaùnh kia seõ khôûi hieän ôû tröôùc. Laïi nöõa, neáu ñöôïc chaúng phaûi thöôøng dieät, laø khoâng khôûi hieän ôû tröôùc, neáu khoâng ñöôïc, nghóa laø khôûi hieän ôû tröôùc. Hoûi: Vì sao khoâng khôûi khoâng coù trung aùi hieän ôû tröôùc? Ñaùp: Ñoù laø choã nuoâi lôùn cuûa ñoaïn kieán, döùt kieán töông tuïc sinh aùi naày baäc Thaùnh ñaõ chaáp ñoaïn kieán, neân khoâng khôûi aùi naày hieän ôû tröôùc. Hoûi: Vì sao khoâng khôûi trieàn giaän döõ hieän ôû tröôùc? Ñaùp: Ñoù laø choã nuoâi lôùn taø kieán, taø kieán noái tieáp nhau sinh ra raøng buoäc, giaän döõ naày. baäc Thaùnh vì ñaõ döùt boû taø kieán, neân khoâng khôûi raøng buoäc, giaän döõ naày hieän ôû tröôùc. Hoûi: Vì sao khoâng khôûi caùc maïn hieän ôû tröôùc? Ñaùp: Ñoù laø choã nuoâi lôùn ngaõ kieán, ngaõ kieán noái tieáp nhau sinh ra maïn naày. baäc Thaùnh kia, vì ñaõ döùt ngaõ kieán, neân caùc maïn naày khoâng hieän ôû tröôùc. Kinh Thi Thieát noùi laøm sao hieåu? Ñaùp: Vì khoâng döùt tröø nhaân, neân noùi. Tö duy kia coù hai thöù nhaân: nhaân ñoaïn vaø nhaân khoâng ñoaïn, thuyeát aáy noùi laø nhaân baát döùt. Hoûi: Nhö luùc baäc Thaùnh chöa lìa duïc, thì tö duy aáy laáy baát thieän laøm nhaân, vì sao noùi laø khi thoái lui? Ñaùp: Baáy giôø, ôû ñaây ñöôïc ñoaïn, trôû laïi töông tuïc, töû kieát trôû laïi sinh. Hoûi: Tö duy töông tuïc veà sau, cuõng laáy baát thieän laøm nhaân, vì sao laïi noùi laø tö duy ñaàu tieân? Ñaùp: Vì luùc aáy khoâng thaønh töïu, nay thaønh töïu, khoâng noái tieáp nhau, nay noái tieáp nhau. Laïi coù thuyeát noùi: Khoâng phaûi taát caû phaùp, ñoái töôïng döùt tröø cuûa thaáy ñaïo, ñeàu laøm nhaân cho taát caû phaùp nhieãm oâ.

Hoûi: Neáu vaäy thì thuyeát ñaõ noùi tröôùc kheùo hieåu, coøn Kinh Thöùc Thaân cuûa Ba-giaø-la- ra laøm sao hieåu? Ñaùp: Phaûi duøng töôùng chung ñeå giaûi thích. Vì sao? Vì töï coù saéc nhieãm oâ, vì phaùp do thaáy ñaïo thì döùt laøm nhaân, laø chaúng phaûi taát caû saéc, cho ñeán haønh aám cuõng gioáng nhö theá. Töï coù nhaõn thöùc nhieãm oâ, vì phaùp, do thaáy ñaïo thì döùt laøm nhaân, chaúng phaûi

taát caû thöùc, cho ñeán yù thöùc cuõng gioáng nhö theá. Cho neân, neân duøng töôùng chung ñeå giaûi thích thuyeát ñaõ noùi aáy. Toân giaû Xa-ma-ñaït-ña laäp caùc söû khaùc, Ngaøi ñaõ noùi lôøi naày: Töï coù söû do thaáy khoå maø döùt, laïi duøng söû do thaáy khoå maø döùt töø laøm nhaân. Töï coù söû do thaáy khoå ñaõ döùt, duøng söû do thaáy khoå maø döùt töø laøm nhaân, cuõng duøng söû do thaáy taäp thì döùt laøm nhaân. Töï coù söû do thaáy taäp maø döùt töø, duøng söû do thaáy taäp thì döùt laøm nhaân, töï coù söû do thaáy taäp thì döùt, duøng söû do thaáy taäp thì döùt laøm nhaân, cuõng laáy söû do thaáy khoå maø döùt laøm nhaân. Toân giaû aáy noùi raèng, thaät ra khoâng coù vieäc ñoù, vì phaân bieät neân noùi. Neáu baäc Thaùnh thaáy khoå maø khoâng thaáy taäp, cho ñeán khôûi töø Thaùnh ñaïo, töø Thaùnh ñaïo khôûi roài, neáu söû do thaáy taäp maø döùt töø hieän ôû tröôùc thì söû naày phaûi noùi laø nhaân nôi thaáy taäp maø döùt töø, laø sinh caùc thaáy taäp maø döùt töø, nhaân thaáy taäp maø döùt töø laø sinh cuûa thaáy khoå maø döùt töø. Ñaùp: Neân noùi raèng: Söû nhaân do thaáy taäp maø döùt töø, sinh ra thaáy taäp maø döùt töø, söû nhaân ñoái töôïng döùt cuûa thaáy khoå sinh, khoâng hieän ôû tröôùc. Vì sao? Vì nhaân cuûa söû kia ñaõ döùt. Töï coù söû do thaáy dieät maø ñoaïn töø nhö theá, chæ laáy thaáy dieät maø ñoaïn töø laøm nhaân. Töï coù söû do thaáy dieät maø ñoaïn töø, duøng thaáy dieät maø ñoaïn töø laøm nhaân, cuõng laáy thaáy khoå maø döùt töø laøm nhaân. Töï coù söû do thaáy dieät maø ñoaïn töø, duøng thaáy dieät maø ñoaïn töø laøm nhaân, cuõng laáy thaáy taäp maø döùt töø laøm nhaân. Khoâng coù ba thöù nhaân, thaáy ñaïo thì döùt cuõng gioáng nhö theá. Töï coù phaùp döùt töø cuûa tu ñaïo, chæ duøng phaùp döùt töø cuûa tu ñaïo laøm nhaân. Töï coù phaùp do tu ñaïo döùt töø, duøng tu ñaïo döùt töø laøm nhaân, cuõng laáy thaáy khoå maø döùt töø laøm nhaân. Töï coù phaùp do tu ñaïo döùt töø, duøng tu ñaïo döùt töø laøm nhaân, cuõng laáy thaáy taäp maø döùt töø laøm nhaân. Khoâng coù ba thöù nhaân: Caùc choã döùt boû cuûa tu ñaïo, chæ duøng tu ñaïo döùt boû laøm nhaân, nghóa laø baäc Thaùnh khôûi hieän ôû tröôùc. Caùc choã döùt boû tu ñaïo, duøng choã döùt boû do thaáy khoå laøm nhaân, cuõng laáy thaáy taäp maø döùt töø laøm nhaân: baäc Thaùnh khoâng khôûi hieän ôû tröôùc. Vì sao? Vì nhaân ñaõ döùt töø.

Toân giaû Xa-ma-ñaït-ña noùi nhö theá, thì hieåu choã ñaõ noùi tröôùc. Toân giaû aáy noùi nhö theá naày: Nhö baäc Thaùnh ñaõ lìa duïc coõi Duïc, caùc choã döùt töø cuûa tu ñaïo, duøng choã döùt töø do tu ñaïo laøm nhaân: Caùc choã döùt töø cuûa tu ñaïo duøng thaáy khoå maø döùt töø laøm nhaân: caùc phieàn naõo do tu ñaïo maø döùt laáy phieàn naõo do thaáy taäp maø döùt laøm nhaân ñeàu hôïp laïi thaønh boù, nhö chín phaåm döùt cuûa phaùp khaéc kheá. Veà sau, thoái lui veà lìa duïc, caùc choã döùt töø cuûa tu ñaïo, duøng tu ñaïo döùt laøm nhaân: thaønh töïu cuõng ñöôïc. Caùc choã döùt töø cuûa tu ñaïo, laáy thaáy ñaïo thì döùt laøm nhaân: thaønh töïu maø khoâng ñöôïc. Vì sao? Vì nhaân ñaõ döùt töø. Söû do caùc tu ñaïo döùt töø, ñôøi vò lai thaønh töïu cuõng ñöôïc, seõ khôûi hieän ôû tröôùc. Quaù khöù: thaønh töïu maø khoâng ñöôïc. Lôøi Bình: Khoâng neân noùi nhö theá. Vì sao? Vì ñoàng moät söû ñoái trò döùt töø. Khi thoái lui ñoái vôùi ñaïo ñoái trò kia, laøm sao thaønh töïu cuõng

ñöôïc, laøm sao thaønh töïu khoâng ñöôïc. Kinh Thöùc Thaân cuûa Ba-giaø-la-na ñaõ noùi nhö theá, seõ hieåu ñöôïc? Nhö thuyeát tröôùc laø ñuùng. Phaùp do thaáy ñaïo thì döùt laøm nhaân cuûa taát caû phaùp nhieãm oâ. Hoûi: Nhö duyeân söû cuûa tha giôùi, quaû aùi döùt, ñòa döùt, chuûng döùt. Vì sao khoâng sai khieán tha giôùi, tha ñòa, maø chæ sai khieán tha chuûng? Ñaùp: Söû nhaát thieát bieán naày ôû trong naêm thöù cuûa töï ñòa, töï giôùi, vì coù y, quaû, neân coù theå sai khieán. Tha giôùi, tha ñòa, vì khoâng coù y, quaû, neân khoâng sai söû. Hoûi: Baùo cuûa söû nhaát thieát bieán, baùo cuûa nhaát thieát baát bieán söû coù xoay vaàn laøm nhaân hay khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Baùo cuûa söû nhaát thieát bieán laøm nhaân cho baùo cuûa khoâng phaûi söû nhaát thieát bieán, chaúng phaûi baùo cuûa söû nhaát thieát bieán khoâng laøm nhaân cho baùo cuûa söû nhaát thieát bieán. Vì sao? Vì nhö nhaát thieát bieán laøm nhaân cho khoâng phaûi nhaát thieát bieán. Baùo cuûa nhaát thieát bieán kia cuõng laøm nhaân cho baùo khoâng laø nhaát thieát bieán. Nhö tha chuûng baát bieán söû khoâng theå laøm nhaân cho bieán söû. Cuõng theá, baùo cuûa khoâng laø nhaát thieát bieán khoâng theå laøm nhaân cho baùo cuûa nhaát thieát bieán. Lôøi Bình: Noùi nhö theá laø ñuùng: Baùo cuûa nhaát thieát bieán laøm nhaân cho baùo cuûa chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Baùo cuûa chaúng phaûi nhaát thieát bieán laøm nhaân cho baùo cuûa nhaát thieát bieán. Vì sao? Vì söû nhaát thieát bieán, nhaát thieát baát bieán söû khaùc vôùi baùo cuûa söû taát caû bieán. Baùo cuûa nhaát thieát baát bieán söû thì khoâng khaùc vaø nhaân cuûa nhaát thieát bieán, ñònh ôû quaù khöù, hieän taïi, quaû laø quaû cuûa y baùo. Theá naøo laø nhaân baùo? Cho ñeán noùi roäng.

Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Vì ngaên döùt nghóa cuûa keû khaùc. Vieäc aáy theá naøo? Hoaëc coù thuyeát noùi: Lìa tö duy khoâng coøn coù nhaân baùo, lìa thoï, khoâng coøn coù quaû baùo, nhö phaùi Thí duï giaû noùi: Tö laø nhaân baùo, thoï laø quaû baùo. Vì ngaên döùt yù nhö theá, khieán lìa tö duy coù nhaân baùo, lìa thoï coù quaû baùo. Laïi coù thuyeát noùi: Baùo thaønh thuïc, thì nhaân hoaïi maát. Kia noùi nhö theá: Laø nhaân cho ñeán baùo chöa thaønh thuïc, baùo thaønh thuïc thì nhaân seõ hoaïi maát, nhö laø haït gioáng cho ñeán chöa naåy maàm, naåy maàm thì haït gioáng seõ hö. Vì ngaên yù nhö theá, nhaèm thuyeát minh baùo thaønh thuïc, nhaân khoâng hoaïi maát. Laïi coù thuyeát noùi: Vì ngaên yù cuûa caùc ngoaïi ñaïo. Ngoaïi ñaïo noùi: Caùc nghieäp thieän, aùc khoâng coù baùo quaû. Vì ngaên yù naày ñeå noùi caùc nghieäp thieän aùc ñeàu coù quaû baùo. Laïi coù thuyeát noùi: Vì nhaèm ngaên yù cuûa Boä Ma-ha-taêng-kyø. Boä Ma-ha-taêng-kyø noùi raèng: Chæ coù phaùp taâm, taâm sôû coù theå sinh baùo chöù chaúng phaûi phaùp khaùc. Vì nhaèm ngaên yù naày, ñeå noùi naêm aám laø nhaân baùo, laø quaû baùo. Vì nhaèm ngaên nghóa cuûa ngöôøi khaùc, hieän nghóa cuûa mình, chæ baøy roõ veà nghóa töông öng cuûa phaùp töôùng, neân soaïn luaän naày. Hoûi: Theá naøo nhaân baùo? Ñaùp: Caùc phaùp taâm, taâm sôû, thoï baùo saéc. Taâm, phaùp taâm sôû, taâm baát töông haønh, cho ñeán noùi roäng. Saéc nghóa laø saéc aám. Taâm laø thöùc aám. Phaùp taâm sôû laø ba aám. Taâm baát töông haønh laø sinh, giaø, truï, voâ thöôøng. Naêm aám naày laø quaû baùo. Taâm hoài chuyeån cuõng goàm nhieáp ôû trong phaùp taâm, taâm sôû. Laïi

nöõa, thaân nghieäp, khaåu nghieäp thoï baùo saéc, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Nhö taâm hoài chuyeån, nghieäp thaân khaåu tröôùc ñaõ noùi. Nay laïi noùi nghieäp thaân, mieäng laø sao? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Laø taùc, voâ taùc. Vì sao? Vì ñoàng thoï moät quaû. Khoâng neân noùi lôøi naày, noùi laø ñoàng thoï moät quaû Laïi coù thuyeát noùi: ÔÛ ñaây noùi taùc töùc laø saùt-na naày sinh voâ taùc. Vì sao? Vì cuøng moät luùc thoï baùo, vieäc naày cuõng khoâng nhaát ñònh, hoaëc coù thoï tröôùc, hoaëc coù thoï sau. Lôøi Bình: Neân noùi raèng: Laø taùc, voâ taùc. Laïi nöõa, taâm baát töông öng haønh thoï, baùo saéc, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Sinh, giaø, truï, voâ thöôøng cuûa phaùp kia ñaõ goàm nhieáp trong phaùp kia. Nay noùi taâm baát töông öng haønh laø taâm baát töông öng haønh

naøo? Ñaùp: Laø caùc baùo ñaéc cuûa: Ñònh Voâ töôûng, ñònh Dieät taän. Hoûi: Ñònh Voâ töôûng laø thoï baùo naøo? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Thoï Voâ töôûng vaø saéc, maïng caên, choã thoï thaân laø baùo höõu taâm cuûa thieàn thöù tö. Ngoaøi ra, aám laø coäng baùo. Laïi coù thuyeát noùi: Ñònh Voâ töôûng chæ thoï baùo Voâ töôûng, maïng caên, choã thoï thaân, laø baùo höõu taâm cuûa thieàn thöù tö, aám coøn laïi laø coäng baùo. Laïi coù thuyeát noùi: Ñònh Voâ töôûng thoï baùo Voâ töôûng, maïng caên laø thieàn thöù tu, quaû baùo cuûa höõu taâm aám coøn laïi laø coäng baùo. Laïi coù thuyeát noùi ñònh Voâ töôûng thoï baùo Voâ töôûng thoï baùo Voâ töôûng, aám coøn laïi laø coäng baùo. Hoûi: Neáu vaäy nhö choã ñaõ noùi laøm sao hieåu? Moät phaùp laø nghieäp baùo hay chaúng phaûi nghieäp? Ñaùp: Taát caû maïng caên ñeàu laø baùo. Vì baùo laø do söï khaùc nhau cuûa nghieäp, neân noùi raèng: Moät phaùp laø nghieäp, baùo chaúng phaûi nghieäp. Laïi coù thuyeát noùi: Ñoù laø phaùp ngoân thuyeát cuûa theá tuïc, nhö thaáy ngöôøi cheát yeåu, noùi ngöôøi naày ñaõ gaây ra nghieäp ñoaûn thoï, neáu thaáy ngöôøi soáng laâu, noùi laø ngöôøi ñoù gaây ra nghieäp tröôøng thoï. Maïng caên cuõng töø sinh baùo cuûa phi nghieäp. Laïi coù thuyeát noùi: Luùc voâ taâm coù thoï baùo höõu taâm cuûa thieàn thöù tö, khi höõu taâm cuõng thoï baùo voâ taâm. Hoûi: Theá naøo laø luùc voâ taâm cuõng thoï baùo höõu taâm cuûa thieàn thöù tö, khi höõu taâm cuõng thoï baùo cuûa voâ taâm chaêng? Ñaùp: Neáu vaäy thì coù loãi gì? Nhö luùc thoï baùo saéc cuõng thoï baùo phi saéc, nhö khi thoï baùo phi saéc cuõng thoï baùo saéc. Toân giaû Xa-ma-ñaït-ña noùi: Baùo cuûa ñònh Voâ töôûng ñöôïc Voâ töôûng, ñöôïc choã thoï thaân coù baùo höõu taâm, ñöôïc saéc, ñöôïc maïng caên, taâm baát töông öng haønh khaùc. Taâm, phaùp taâm sôû chaúng phaûi baùo. Lôøi Bình: Khoâng neân noùi nhö theá, noùi nhö vaäy laø ñuùng: Ñònh Voâ töôûng khoâng theå taïo ra choã thoï thaân. (Choã thoï thaân coù hai thöù: 1. Taùnh cuûa naêm aám. 2. Taâm baát töông öng haønh. Trong ñoù noùi khoâng taïo, nghóa laø khoâng taïo ñuû taùnh cuûa naêm aám). Vì sao? Vì chaúng phaûi nghieäp. Nghieäp coù theå taïo choã thoï thaân vaø coù theå ñöôïc baùo maïng caên. Baùo cuûa ñònh Voâ töôûng ñöôïc Voâ töôûng, caùc aám khaùc laø baùo quaû kia. (Caùc aám khaùc laø naêm tình caên, ngoaøi ra ñeàu phaûi). Hoûi: Ñònh Dieät taän laø thoï baùo naøo?

Ñaùp: Ñònh Dieät taän khoâng taïo choã thoï thaân, neáu laø nghieäp thì taïo ra choã thoï thaân. Luùc thoï baùo cuûa ñònh thì cuõng thoï baùo cuûa boán aám aáy. Hoûi:

Caùc ñaéc ñöôïc thoï baùo naøo? Ñaùp: Ñaéc cuõng khoâng taïo choã thoï thaân. Neáu gaây ra nghieäp choã thoï thaân, thì luùc thoï baùo cuûa ñaéc kia, cuõng thoï saéc, phaùp taâm, taâm sôû, taâm baát töông öng haønh cuûa baùo ñoù. Saéc laø: Boán nhaäp. Boán nhaäp laø: Saéc, höông, vò, xuùc. Taâm, phaùp taâm sôû laø khoå thoï, laïc thoï, baát khoå baát laïc thoï vaø phaùp töông öng. Taâm baát töông öng haønh: Ñaéc, sinh, giaø, truï, voâ thöôøng. Toân giaû taêng-giaø-baø-tu noùi raèng: Ñaéc coù theå taïo ra choã thoï thaân. Vieäc aáy theá naøo? Chöù nhoùm caùc ñaéc, coù theå taïo ra choã thoï thaân. Thoï thaân si meâ, khoâng beùn nhaïy, thaáp beù, baùo nhö theá phaûi bieát ñeàu töø ñaéc sinh ñaéc, coù theå tao neân choã thoï thaân, coù theå ñöôïc baùo saéc, phaùp taâm, taâm sôû, taâm baát töông öng haønh. saéc: Chín nhaäp, tröø thanh nhaäp. Taâm, phaùp taâm sôû: Khoå thoï, laïc thoï, baát khoå, baát laïc thoï vaø phaùp töông öng. Taâm baát töông öng haønh: Maïng caên, choã thoï thaân, ñaéc, sinh, giaø, truï, voâ thöôøng. Lôøi Bình: Thuyeát nhö theá laø ñuùng. Ñaéc khoâng theå taïo ra choã thoï thaân. Vì sao? Vì neáu ñaéc ñoàng moät quaû thì coù theå noùi laø chöùa nhoùm nghieäp, taïo ra choã thoï thaân. Caùc ñaéc khoâng ñoàng moät quaû thì cho duø coù chöùa nhoùm traêm ngaøn öùc ñaéc ñi nöõa, cuõng khoâng theå taïo ra choã thoï thaân, thì chöùa nhoùm coù ích gì. Toân giaû Phaät-ñaø La-xoa noùi: Ñaéc khoâng theå taïo ra choã thoï thaân, luùc thoï baùo cuûa choã thoï thaân, cuõng thoï baùo cuûa ñaéc kia, nhö xöù cuûa maét, saéc, höông, vò, xuùc v.v... xoay vaàn thoï baùo nhö theá, cho ñeán xöù cuûa thaân, saéc, höông, vò, xuùc v.v... xoay vaàn thoï baùo sinh, giaø, truï, voâ thöôøng, khoâng coù baùo rieâng... Caùc phaùp sinh, giaø, truï, voâ thöôøng, laïi thoï baùo chung vôùi phaùp kia. Hoûi: Baùo ñaõ ñöôïc baùo seõ ñöôïc coù phaûi laø nhaân baùo hay khoâng? Ñaùp: Laø nhaân baùo. Hoûi: Vì sao vaên naày khoâng noùi? Ñaùp: Vì hieän taïi hieån baøy quaù khöù, vò lai. Neáu noùi hieän taïi, phaûi bieát cuõng noùi quaù khöù, vò lai. Laïi coù thuyeát noùi: Sôû dó laäp baøy laø ñòa nguïc, cho ñeán nhaân trôøi, vì vieäc gì maø laäp baøy? Ñaùp: Vì vieäc hieän taïi neân laäp baøy, nhö noùi baùo hieän ôû tröôùc, ñoù goïi laø chuùng sinh ñòa nguïc. Vì vieäc naày neân chæ noùi hieän taïi, nhö Ba- giaø-la- na noùi.

Hoûi: Theá naøo laø phaùp höõu baùo? Ñaùp: Phaùp baát thieän, phaùp thieän höõu laäu. Hoûi: Ñieàu kinh noùi, cuøng vôùi vaên naày noùi veà nhaân baùo, coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Thuyeát kinh kia ñaõ noùi laø lieãu nghóa, thuyeát cuûa vaên naày noùi laø baát lieãu nghóa. ÔÛ ñaây coù yù khaùc, kinh kia khoâng coù yù khaùc. Thuyeát naày coù yù khaùc, thuyeát kia khoâng coù yù khaùc. Thuyeát naày chöa troïn veïn, thuyeát kia ñaõ troïn veïn. ÔÛ ñaây coù bôø, coù boùng, coù noái tieáp nhau. ÔÛ kia khoâng bôø, khoâng boùng, khoâng noái tieáp nhau. Laïi nöõa, thuyeát naày noùi sinh, thuyeát kia noùi sinh baát sinh, thuyeát naày noùi veà hieän taïi, thuyeát kia noùi veà ba ñôøi. Vaên naày thuyeát kia coù khaùc nhau. Hoûi: Höõu taùc, voâ taùc coù ñoàng moät baùo khoâng? Ñaùp: Khoâng. Höõu taùc coù baùo khaùc, voâ taùc coù baùo khaùc. Hoûi: Thaân, mieäng höõu taùc coù ñoàng moät baùo khoâng? Ñaùp: Khoâng chaúng phaûi thaân höõu taùc, baùo cuõng khoâng ñoàng. Höõu taùc cuûa thaân kia, coù ngaàn aáy vi traàn, coù ngaàn aáy baùo, töùc sinh, giaø, truï, voâ thöôøng kia, ñeàu ñoàng moät baùo. Vì sao? Vì ñoàng moät choã khôûi yù, ñoàng moät quaû. Höõu

taùc coù baûy thöù: Khoâng saùt sinh cho ñeán khoâng noùi lôøi theâu deät, neân bieát nhö vöøa giaûi thích. Nhö boán aám thieän, baát thieän cuûa phaùp taâm, taâm sôû trong coõi Duïc laøm nhaân baùo, ñöôc moät quaû. Hai aám thieän baát thieän coõi Saéc, laøm nhaân baùo, ñaéc moät quaû, moät aám cuûa ñaéc sinh, giaø, truï, voâ thöôøng laøm nhaân baùo, ñaéc moät quaû. Naêm aám cuûa höõu taâm hoài chuyeån ôû ñòa Sô thieàn, laøm nhaân baùo, ñaéc moät quaû. Boán aám taâm thieän khoâng hoài chuyeån, taïo ra laøm nhaân baùo ñaéc moät quaû. Hai aám cuûa thaân khaåu thieän höõu taùc laøm nhaân baùo, ñaéc moät quaû. Moät aám cuûa ñaéc sinh, giaø, truï, voâ thöôøng laøm nhaân baùo, ñaéc moät quaû. Naêm aám nôi höõu taâm hoài chuyeån cuûa Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, laøm nhaân baùo, ñaéc moät quaû. Boán aám thieän cuûa taâm khoâng hoài chuyeån laøm nhaân baùo ñaéc moät quaû. Moät aám cuûa ñaéc sinh, giaø, truï, voâ thöôøng vaø moät aám cuûa ñònh Voâ töôûng, laøm nhaân baùo, ñaéc moät quaû. Boán aám cuûa taâm thieän coõi Voâ saéc, laøm nhaân baùo ñaéc moät quaû. Moät aám cuûa ñaéc, sinh, giaø, truï, voâ thöôøng vaø moät aám cuûa ñònh Dieät taän, laøm nhaân baùo ñaéc moät quaû Coù nghieäp ñöôïc baùo cuûa moät nhaäp, nghóa laø maïng caên trong phaùp nhaäp. Coù nghieäp ñöôïc baùo cuûa hai nhaäp, ñoù laø yù nhaäp, phaùp nhaäp. Xuùc nhaäp, phaùp nhaäp cuõng gioáng nhö theá. Neáu ñöôïc baùo cuûa nhaõn nhaäp thì seõ ñöôïc boán nhaäp: Nhaõn nhaäp, thaân nhaäp, xuùc nhaäp vaø phaùp nhaäp. Nhö nhaõn nhaäp, nhó, tyû, thieät nhaäp cuõng gioáng nhö theá. Neáu ñöôïc thaân nhaäp thì ñöôïc ba nhaäp: thaân nhaäp, xuùc nhaäp vaø

phaùp nhaäp. Nhö thaân nhaäp, saéc höông vò nhaäp cuõng gioáng nhö theá. Nhieàu ngöôøi noùi lôøi naày: Taát caû boán ñaïi coù theå sinh ra saéc, thanh. Taát caû Saéc, höông, vò, cuûa coõi Duïc, khoâng lìa nhau. Neáu nghieäp baùo ñöôïc nhaõn nhaäp, thì baáy giôø seõ ñöôïc baûy nhaäp: Nhaõn, thaân, saéc, höông, vò, xuùc, phaùp. Nhö nhaõn nhaäp, nhó, tyû, thieät nhaäp cuõng gioáng nhö theá. Neáu ñöôïc thaân nhaäp, thì seõ ñöôïc saùu nhaäp: Thaân, saéc, höông, vò, xuùc, phaùp. Neáu ñöôïc saéc nhaäp thì seõ ñöôïc naêm nhaäp: Saéc, höông, vò, xuùc, phaùp. Nhö saéc nhaäp, höông, vò, xuùc nhaäp cuõng gioáng nhö theá. Coù nghieäp baùo ñöôïc taùm nhaäp, chín nhaäp, möôøi nhaäp, möôøi moät nhaäp. Hoûi: Vì sao nghieäp hoaëc baùo ñöôïc nhieàu nhaäp, coøn baùo ñöôïc ít nhaäp? Ñaùp: Coù nghieäp ñöôïc nhieàu thöù quaû, coù nghieäp khoâng ñöôïc nhieàu thöù quaû. Ñöôïc nhieàu thöù quaû laø ñöôïc nhieàu nhaäp, khoâng ñöôïc nhieàu thöù quaû laø ñöôïc ít nhaäp. Nhö haït gioáng phaùp nhoû, coù loaïi ñöôïc quaû nhieàu, coù loaïi ñöôïc quaû ít. Ñöôïc quaû nhieàu nhö mía, nho, neáp, ngoù sen, haït, hoa v.v... Ñöôïc quaû ít nhö gieo troàng haït caây Baø la, veà sau, moïc leân raát cao, chæ coù moät laù, hình noù troâng nhö chieác loàng. Nhö coû Tu-chi v.v... duø moïc raát cao, nhöng chæ coù moät laù. Nghieäp kia cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Vì sao nghieäp moät ñôøi ñöôïc baùo ba ñôøi, khoâng coù nghieäp ba ñôøi ñöôïc baùo moät ñôøi? Ñaùp: Khoâng coù nhieàu nghieäp sinh ra ít quaû, cuõng theá coù nghieäp moät saùt-na, ñöôïc baùo nhieàu saùt-na, khoâng coù nghieäp nhieàu saùt- na ñöôïc baùo moät saùt-na. Hoûi: Tröôùc gaây ra nghieäp laøm choã thoï thaân, hay tröôùc taïo maõn nghieäp? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Tröôùc gaây ra nghieäp,

roài sau ñoù môùi taïo maõn nghieäp. Neáu khoâng coù ngöôøi taïo thì nghieäp kia laøm sao ñöôïc maõn? Cuõng nhö hoïa só, tröôùc phaûi phaùc hoïa, sau ñoù duøng nhieàu maøu ñeå veõ sao cho böùc tranh ñöôïc ñaày ñuû, hoaøn thaønh. Keû gaây ra nghieäp kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Tröôùc taïo ra maõn nghieäp sau ñoù taùc nghieäp, nhö Boà-taùt ñaõ tu taäp maõn nghieäp roøng raõ suoát ba A-taêng-kyø kieáp, ñeán thaân sau cuøng môùi gaây ra nghieäp ôû choã thoï thaân. Bình luaän: Neân noùi laø: Khoâng nhaát ñònh, hoaëc coù khi tröôùc taïo taùc nghieäp, sau môùi taïo ra maõn nghieäp, hoaëc coù luùc tröôùc taïo taùc nghieäp, sau môùi khôûi gaây ra nghieäp. Coù ba thöù nghieäp: Nghieäp hieän baùo, nghieäp sinh baùo vaø nghieäp haäu baùo.

Theá naøo laø nghieäp hieän baùo? Neáu nghieäp ñöôïc taïo ra ôû ñôøi naày, cuõng giuùp taêng ích cho nghieäp ñoù, thì seõ ñöôïc baùo ngay ôû ñôøi naày chöù chaúng phaûi ñôøi khaùc, ñoù goïi laø nghieäp hieän baùo. Nghieäp sinh baùo laø sao? Neáu ñaõ gaây ra nghieäp ôû ñôøi naày, cuõng giuùp cho nghieäp aáy ñöôïc taêng ích, seõ ñöôïc baùo ôû ñôøi keá tieáp, chaúng phaûi ñôøi khaùc, ñoù goïi laø nghieäp sinh baùo. Nghieäp haäu baùo laø theá naøo? Neáu gaây ra nghieäp ôû ñôøi naày, cuõng giuùp taêng ích cho nghieäp ñoù, seõ ñöôïc baùo ôû ñôøi sau, ñoù goïi laø nghieäp haäu baùo. Theá naøo laø nghóa baùo? Ñaùp: Nghóa khoâng gioáng nhau laø nghóa baùo. Baùo coù hai thöù: Coù baùo gioáng nhau vaø baùo khoâng gioáng nhau. Baùo gioáng nhau laø: Nhö phaùp thieän coù choã döïa thieän, phaùp baát thieän coù choã döïa baát thieän, phaùp voâ kyù coù choã döïa voâ kyù. Baùo khoâng gioáng nhau laø: Nhö phaùp thieän, baát thieän, ñöôïc baùo voâ kyù. Hoûi: Neáu nghóa khoâng gioáng nhau laø nghóa baùo, laø nhö ñòa nguïc gaây ra nghieäp baát thieän, thoï baùo voâ kyù, cuõng khoâng gioáng nhau, vì sao noùi laø khoâng coù baùo? Ñaùp: Nghieäp kia cuõng laø baùo chæ laø thaáp keùm, vì thaáp keùm neân goïi laø khoâng coù baùo. Nhö thoân xoùm thaáp keùm goïi laø khoâng coù thoân xoùm. Laïi nöõa, nghieäp kia cuõng coù baùo, vì noãi khoå raát thoáng thieát, neân goïi laø khoâng coù baùo, gioáng nhö ngöôøi thôï goám khoâng coù phöông tieän kheùo leùo, duøng nhieàu cuûi ñeå nung ñoát ñoà vaät, ñoát giaø löûa quaù, ñoà vaät bò tan naùt roài noùi laø ñoà vaät khoâng chín. Nghieäp kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì khoâng coù quaû thieän, neân noùi khoâng coù baùo, nghóa laø trong nghieäp kia khoâng coù baùo thieän. Hoûi: Trong ñöôøng ngaï quyû, suùc sinh cuõng coù baùo thieän, taïi sao noùi laø khoâng coù baùo? Ñaùp: Vì ít, neân noùi khoâng coù. Laïi nöõa, duø nghieäp kia coù baùo thieän, nhöng chæ bôùt chöù khoâng theâm, cuõng nhö kho luùa, chæ coù xuaát khoâng coù nhaäp, goïi laø kho laãm troáng roãng. Laïi coù thuyeát noùi: Maëc duø nghieäp kia coù baùo ñaõ ñeán, nhöng vì chaúng phaûi choã, neân noùi khoâng coù baùo. Hoûi: Vì sao phaùp thieän baát thieän höõu laäu thì sinh baùo, coøn phaùp voâ kyù voâ laäu laïi khoâng sinh baùo? Ñaùp: Nhö haït gioáng beân ngoaøi, taùnh chaát noù chaéc thaät, khoâng hö muïc, phaân ñaát ñöôïc ñieàu hoøa, thích hôïp, töôùi tieâu ñuùng thôøi vuï, cuõng

do coâng söùc cuûa mình, coäng vôùi coâng söùc cuûa caùc coâng cuï, sau ñoù haït gioáng môùi naåy maàm. Neáu haït gioáng chaéc thaät, khoâng hö muïc ñöôïc gieo

troàng trong thöûa ruoäng toát. Nhö haït gioáng beân ngoaøi chaéc thaät, khoâng hö muïc, khoâng boùn phaân, vun ñaát cho ñieàu hoøa, thích hôïp, töôùi tieâu khoâng ñuùng luùc, khoâng coù coâng söùc cuûa caùc coâng cuï, taát nhieân seõ khoâng theå moïc maàm nhö haït gioáng chöùa trong kho. Nhö haït gioáng beân ngoaøi, neáu khoâng hö hoaïi cuõng khoâng chaéc thaät, yeáu keùm, muïc naùt, thì duø cho coù vun ñaát, boùn phaân, ñieàu hoøa thích hôïp, töôùi tieâu kòp thôøi vuï, ñuùng luùc, nhöng vì taùnh chaát cuûa haït gioáng quaù yeáu ôùt, neân khoâng theå naåy maàm nhö haït gioáng hö muïc trong thöûa ruoäng toát. Nhö phaùp duyeân khôûi beân ngoøai coù ba thöù, phaùp duyeân khôûi beân trong cuõng coù ba thöù, nhö haït gioáng ñaàu tieân, phaùp höõu laäu thieän, baát thieän, taùnh cuûa chuùng khoâng hö muïc, chaéc thaät, röôùi nöôùc aùi leân, caùc phieàn naõo khaùc nhö: Phaân, ñaát, ñieàu hoøa thích hôïp, cuõng duøng töï löïc, coäng vôùi coâng söùc cuûa caùc noâng cuï, sinh ra maàm höõu, nhö haït gioáng ôû ngoaøi ñöôïc gieo trong ruoäng phì nhieâu. Nhö haït gioáng thöù hai, phaùp thieän voâ laäu nhö theá, taùnh cuûa chuùng chaéc thaät, khoâng hö muïc, khoâng coù röôùi baèng nöôùc aùi, cuõng khoâng coù ñaát phaân phieàn naõo, ñieàu hoøa, khoâng coù coâng söùc cuûa caùc noâng cuï, neân khoâng sinh maàm höõu, nhö haït gioáng coøn ôû trong kho. Nhö haït gioáng thöù ba, phaùp voâ kyù nhö theá, cuõng chaúng phaûi khoâng hö muïc, khoâng chaéc thaät, taùnh cuûa chuùng yeáu keùm, hö hoaïi, duø coù duøng nöôùc aùi röôùi leân phaân ñaát phieàn naõo ñöôïc troän ñeàu, thích hôïp, nhöng vì töï taùnh cuûa haït gioáng yeáu keùm, neân khoâng naåy maàm höõu, nhö haït gioáng thoái naèm trong thöûa ruoäng toát. Hoûi: Vì sao phaùp voâ laäu khoâng sinh baùo? Ñaùp: Taùnh cuûa haønh khoå, taäp thì coù theå sinh ra baùo. Voâ laäu laø ñaïo ñoái trò khoå taäp, neân khoâng sinh baùo. Cuõng theá haønh nôi caùc höõu, nôi ñaïo sinh töû, laõo, beänh cuûa theá tuïc, thì coù baùo. Phaùp voâ laäu döùt boû caùc höõu nôi ñaïo sinh cheát, giaø, beänh cuûa theá tuïc neân khoâng sinh baùo. Laïi nöõa, nhö phaùp voâ laäu coù baùo, nghóa laø ñaïo voâ laäu thì noái tieáp vôùi theá tuïc, neáu noái tieáp vôùi ñaïo theá tuïc thì khoâng coù vieäc naày. Laïi nöõa, ñaïo voâ laäu khoâng coù ñoà ñöïng cuûa baùo, neáu phaùp voâ laäu coù baùo thì seõ thoï baùo ôû choã naøo? Neáu thoï baùo ôû coõi Duïc, thì chaúng phaûi phaùp thuoäc veà coõi Duïc. Neáu thoï baùo ôû coõi Saéc thì chaúng phaûi phaùp thuoäc veà coõi Saéc, neáu thoï baùo ôû coõi Voâ saéc, thì chaúng phaûi phaùp thuoäc veà coõi Voâ saéc, tröø phaùp leä thuoäc ba coõi, khoâng coù ñoà ñöïng cuûa baùo. Laïi nöõa, neáu phaùp voâ laäu coù theå sinh ra baùo, thì phaùp vöôït hôn laø

thaáp, laøm nhaân cuûa nhaân, laø quaû voâ laäu thieän, laø höõu laäu, voâ kyù. Laïi nöõa, phaùp voâ laäu laø ñoái trò, neáu seõ sinh baùo, thì caàn phaûi ñoái trò, phaùp ñoái trò kia caàn phaûi ñoái trò, nhö theá thì tieän voâ cuøng, neáu voâ cuøng thì seõ khoâng coù xuaát ly, giaûi thoaùt. Vì khieán cho khoâng coù loãi nhö theá, neân noùi phaùp voâ laäu khoâng coù baùo. Hoûi: Vì sao phaùp voâ kyù khoâng coù baùo? Ñaùp: Phaùp höõu kyù coù theå sinh baùo. Neáu laø phaùp voâ kyù coù theå sinh baùo, phaùp baùo nhö theá laïi coù theå sinh ra baùo. Neáu baùo laïi sinh baùo, töùc laø voâ cuøng, cho ñeán noùi roäng. Vì muoán cho khoâng coù loãi nhö theá, neân noùi phaùp voâ kyù khoâng coù baùo. Coù caùc thöù phaùp duøng baùo ñeå noùi teân: Hoaëc coù

phaùp laø nöông, hoaëc coù phaùp laø taêng ích, hoaëc coù phaùp laø töôùng sang, heøn, ñoùi khaùt, hoaëc coù phaùp Phaïm thieân ñöông lai, hoaëc coù töùc baùo. Nhöõng phaùp nhö theá duøng baùo ñaët teân: Hoaëc coù phaùp laø nöông, laáy baùo ñaët teân, nhö noùi: Ai laø ngöôøi thoï baùo? Phaûi noùi aùi laø ngaõ, noùi aùi laø thoï baùo. Hoaëc coù phaùp taêng ích, duøng baùo goïi laø teân: Nhö noùi laïc thoï laøø baùo cuûa uoáng aên, thuoác thang, v.v... Hoaëc coù töôùng sang troïng, heøn keùm, ñoùi khaùt, duøng baùo ñeå ñaët teân, nhö noùi: Maët trôøi, maët traêng di chuyeån treân quyõ ñaïo nhö theá, coù töôùng nhö theá, laø phaûi coù baùo cuûa söï sang troïng, heøn keùm, ñoùi khaùt, v.v... Hoaëc coù Phaïm thieân ñöông lai, seõ duøng baùo ñaët teân, nhö noùi: Nay aùnh saùng naày soi chieáu, laøvì Phaïm thieân ñöông lai hay vì coù vieäc khaùc? Chuùng ta khoâng haønh ñoäng khaùc, seõ phaûi chôø ñôïi aùnh saùng naày laø coù baùo gì? Hoaëc coù töùc baùo duøng baùo ñeå goïi laø teân, nhö nay baùo cuûa vaên naày laø ñaéc, saéc, phaùp taâm, taâm sôû, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì duøng moät nghieäp taïo ra moät choã thoï thaân, hay vì duøng moät nghieäp taïo ra nhieàu choã thoï thaân. Neáu duøng moät nghieäp taïo ra moät choã thoï thaân, thì Kinh Thi Thieát noùi, laøm sao hieåu ñöôïc? Nhö noùi: Nhö chuùng sinh naày, xöa luùc laøm ngöôøi, ñaõ töøng laøm ñaïi vöông, hoaëc laøm ñaïi thaàn, nhaän laáy cuûa phi phaùp ñeå cung phuïng cho baûn thaân mình vaø vôï con, toâi tôù, binh só, vì baùo cuûa haønh vi aùc naày, neân ñoïa vaøo ñòa nguïc A-tyø. Cheát ñi ôû choã ñoù, do quaû baùo cuûa haønh vi aáy neân khoâng ñöôïc sinh trong boán chaâu thieân haï, maø laøm chuùng sinh taùnh nöôùc trong bieån caû, hình thuø raát to, lôùn, aên raát nhieàu, thöôøng nuoát chuùng sinh, caùc chuùng sinh bò nuoát laïi aên nuoát chuùng sinh khaùc. Xoay vaàn nhö theá, cöù aên nuoát laãn nhau. Coù chuùng sinh khaùc ñeo baùm vaøo thaân noù, nhö baáu laáy loâng, ruùt ræa thaân, thöôøng chòu ñau khoå. Vì chòu ñau khoå, neân coï xaùt thaân vaøo nuùi Phaû leâ, gieát caùc chuùng sinh, maùu chaûy nhuoäm ñoû doøng soâng, caû traêm do-

tuaàn. Vôùi kinh A-ni-loâ-ñaàu laøm sao hieåu, nhö noùi: Caùc Tröôûng laõo! Ta nhôø quaû baùo cuûa moät böõa aên, neân ñaõ laøm trôøi Ba Möôi Ba trong baûy ñôøi, coù nhaân duyeân vôùi Ma ha Ca-dieáp taïi nöôùc Ba-la-naïi. Laïi laøm sao hieåu, nhö noùi: Ta do baùo thí cho moät chaäu ñöïng côm, phaûi moät ngaøn laàn sinh ñeán chaâu Uaát-ñôn-vieät. Vôùi kinh Nhaát Löôõng Dieâm Duï, laøm sao hieåu? Nhö noùi: Ngaàn aáy baùo haønh cuûa ñòa nguïc, thoï nhaän ôû hieän thaân, haønh baùo cuûa hieän thaân, seõ thoï ôû ñòa nguïc. Neáu moät nghieäp taïo nhieàu choã thoï thaân, thì kinh Nieát Tyø Ñaø noùi laøm sao hieåu? Nhö noùi: Do nghieäp baùo naày neân ñoïa vaøo ñòa nguïc, do nghieäp baùo khaùc, cho ñeán sinh trong chö thieân. Vôùi Kinh Thi Thieát laïi laøm sao hieåu? Nhö noùi: Do caùc thöù nghieäp khaùc nhau, caùc thöù haønh duyeân, moãi thöù theá löïc, lieàn laäp baøy caùc coõi. Do höôùng ñeán caùc thöù khaùc nhau, caùc thöù theá löïc, caùc thöù haønh duyeân, neân laäp baøy caùc söï sinh. Do sinh khôûi caùc thöù khaùc nhau, caùc thöù theá löïc, caùc thöù haønh duyeân, neân an laäp caùc caên. Do caên cô coù caùc thöù khaùc nhau, caùc thöù theá löïc, caùc thöù haønh duyeân neân laäp baøy ra con ngöôøi. Theá naøo laø coù ba nghieäp khaùc nhau? Ñoù laø nghieäp hieän baùo, nghieäp sinh baùo, nghieäp haäu

baùo. Vôùi Kinh Thi Thieát noùi laïi laøm sao hieåu? Nhö noùi: Tu haønh roäng khaép, taêng thöôïng toäi saùt sinh, khi cheát seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc A-tyø, trung, haï, cho ñeán noùi roäng. Lôøi bình: Neân noùi lôøi naày: Moät nghieäp taïo ra moät choã thoï thaân. Neáu vaäy thì thuyeát sau kheùo hieåu, coøn nhö thuyeát tröôùc noùi laøm sao hieåu? Nhö Kinh Thi Thieát ñaõ noùi. Ñaùp: ÔÛ ñaây noùi bieät nghieäp, khoâng noùi moät nghieäp. Khi baùo khaùc voán gaây ra nghieäp, ñaõ gaây ra nghieäp cuûa naêm ñöôøng. Vì gaây ra nghieäp cuûa hai ñöôøng, neân ñoïa vaøo hai ñöôøng laø: Nghieäp ñöôøng ñòa nguïc vaø nghieäp ñöôøng suùc sinh. Nghieäp ñòa nguïc: ñoïa vaøo ñòa nguïc. Nghieäp suùc sinh: ñoïa vaøo suùc sinh. Hoûi: Vôùi kinh A-ni-loâ-ñaàu laøm sao hieåu? Ñaùp: Neáu thoï baùo cuûa thöùc aên ñeå aên, thì seõ khoâng coù baùo. Vì sao? Vì laø phaùp voâ kyù, vì aên, neân noùi raèng vì aên laøm sinh nhieàu tö duy toát, vì tö duy nhieàu, neân thoï sinh cuõng nhieàu. Hoaëc coù ngöôøi nhaän laáy quaû trong coõi trôøi, hoaëc coù keû nhaän laáy quaû trong coõi ngöôøi. Nhaän laáy quaû trong trôøi laø: sinh trong coõi trôøi. Nhaän laáy quaû trong coõi ngöôøi laø: sinh trong coõi ngöôøi. Laïi coù thuyeát noùi: Noùi baùo cuûa boá thí cho moät böõa aên laø: Nhaän laáy haït gioáng ban ñaàu, nhôø boá thí moät böõa aên, neân seõ sinh vaøo nhaø raát giaøu, nhieàu cuûa caûi, chaâu baùu. Hoaëc coù thuyeát noùi: Ngöôøi kia coù nhôù laïi ñôøi tröôùc. Hoaëc coù thuyeát

noùi: Coù söùc cuûa nhaân tröôùc kia, laïi duøng traêm ngaøn thöùc aên ñeå boá thí, ôû choã naày qua ñôøi, laïi chuyeån sinh vaøo nhaø raát giaøu, nhieàu taøi saûn, cuûa baùu. Laïi thöïc haønh boá thí, do vieäc aáy neân noùi nhö theá naày: Gioáng nhö ngöôøi laøm ruoäng, vaøo muøa xuaân, xuoáng gioáng moät ñaáu. Cuoái vuï, thu hoaïch chaéc haït, khoâng daùm aên duøng, roài laïi gieo troàng nöõa. Sieâng naêng gieo troàng nhö theá khoâng ngôi nghæ, veà sau, nhaø noâng aáy seõ thu hoaïch ñöôïc traêm, ngaøn hoäc luùa chaéc. Ngöôøi aáy ôû trong ñaïi chuùng, laøm tieáng gaàm cuûa sö töû, nhö theá naày: Toâi gieo troàng moät hoäc haït chaéc, nay ñaõ ñöôïc traêm ngaøn hoäc. Ngöôøi kia khoâng theå duøng moät hoäc haït gioáng maø ñöôïc traêm ngaøn hoäc haït chaéc, vì haït gioáng chuyeån bieán sinh nhau, neân môùi ñöôïc haït chaéc nhö theá. Nhö ngöôøi vôùi moät löôïng vaøng, laïi muoán lôøi gaáp boäi ñöôïc traêm, ngaøn löôïng. Söï boá thí kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Ngöôøi kia duøng moät böõa aên ñeå boá thí, taïo ra nghieäp thöôïng, trung, haï. Haï laø sinh vaøo coõi ngöôøi, trung laø sinh vaøo coõi trôøi, thöôïng laø xuaát gia ñöôïc giaûi thoaùt. Veà nhaân duyeân cuûa Ma ha Ca-dieáp, cuõng seõ ñöôïc giaûi thích nhö theá. Vôùi kinh Nhaát Löôõng Dieâm Duï, laøm sao hieåu? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Trong kinh kia neâu: Hai ngöôøi taïo ra hai nghieäp, nhaän laáy hai baùo. Coù hai ngöôøi cuøng laøm vieäc saùt sinh, cuøng taïo ra nghieäp ñòa nguïc, moät ngöôøi khoâng tu thaân, khoâng tu giôùi, khoâng tu taâm, khoâng tu tueä, ñoïa vaøo ñòa nguïc. Moät ngöôøi tu thaân, tu giôùi, tu taâm, tu tueä, ñöôïc sinh laïi coõi ngöôøi. Laïi coù thuyeát noùi: Kinh naày noùi moät ngöôøi taïo ra hai nghieäp, nhaän laáy hai baùo. Taïo ra moät nghieäp baùo, seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc, taïo ra nghieäp baùo khaùc seõ ñöôïc sinh trong coõi ngöôøi, neáu khoâng tu thaân v.v... thì seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc. Neáu tu thaân... seõ ñöôïc laïi laøm ngöôøi. Laïi coù thuyeát noùi: Kinh

naày noùi moät ngöôøi taïo ra moät nghieäp, thoï hai thöù baùo. Nhö moät ngöôøi saùt sinh, phaûi thoï baùo ñòa nguïc, nghieäp baùo öùng cuûa ngöôøi kia sinh trong laïi laøm, neáu khoâng tu thaân v.v... seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc, leõ ra sinh trong loaøi ngöôøi, baùo truï trong phaùp baát sinh. Neáu tu thaân... seõ ñöôïc sinh trong coõi ngöôøi, ñaùng leõ sinh baùo ñòa nguïc, truï trong phaùp khoâng sinh. Ngöôøi kia khoâng neân noùi raèng, vì neáu noùi lôøi aáy thì seõ phaù ñöôøng, phaù nghieäp: Moät nghieäp cuõng laø nghieäp ñòa nguïc, vöøa laø nghieäp ngöôøi, vöøa laø ñöôøng aùc, vöøa laø ñöôøng thieän. Neân noùi lôøi naày: Kinh aáy noùi: Moät ngöôøi taïo ra moät nghieäp, nhaän laáy moät baùo, nhö moät ngöôøi saùt sinh, taïo

ra nghieäp baùo ñòa nguïc. Sau ñoù, xuaát gia trong phaùp Phaät, sieâng naêng phöông tieän taïo caàu ñaïo, chöùng ñöôïc quaû A-la-haùn. Nhôø tu ñaïo, neân nhaän laáy nghieäp ñòa nguïc, thoï thaân ngöôøi. Vì vieäc naày, neân Toân giaû Hoøa-tu-maät ñaõ noùi raèng: Nghieäp ñòa nguïc coù theå thoï thaân ngöôøi hay khoâng? Ñaùp: Coù theå thoï thaân ngöôøi, vì coù söùc tu ñaïo, nhö ngöôøi naáu côm, vì nöôùc thaám vaøo tay, neân luùc laáy côm khoâng bò phoûng tay, neáu khoâng thaám thì bò phoûng. Nghieäp kia cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Vaên kinh Dieâm Duï noùi ngaàn aáy, theá naøo laø ngaàn aáy? Laïi coù thuyeát noùi: Moät nghieäp coù theå taïo ra nhieàu choã thoï thaân. Hoûi: Neáu vaäy thì thuyeát tröôùc ñaõ noùi kheùo hieåu, coøn thuyeát sau noùi laøm sao hieåu? Ñaùp: Hoaëc coù nghieäp khaùc nhau, chuyeån haønh, hoaëc coù nghieäp khoâng khaùc nhau, khoâng chuyeån haønh. Neáu nghieäp khaùc nhau chuyeån haønh, thì hieåu thuyeát tröôùc ñaõ noùi. Caùc nghieäp khoâng khaùc nhau, khoâng chuyeån haønh, seõ hieåu ñöôïc thuyeát sau. Cuõng theá, nghóa laø thuyeát tröôùc, sau ñeàu ñöôïc kheùo hieåu. Lôøi Bình: Neân noùi raèng: Moät nghieäp taïo ra moät choã thoï thaân. Neáu theá thì ba nghieäp nhö hieän baùo v.v... coù söï khaùc nhau, gaây ra nghieäp baát thieän taêng thöôïng, ñoïa vaøo ñòa nguïc, thoï baùo baát thieän taêng thöôïng, gaây ra nghieäp trung, ñoïa vaøo suùc sinh, thoï baùo trung, nghieäp haï ñoïa vaøo ngaï quyû, thoï baùo haï. Laïi coù thuyeát noùi: Gaây ra nghieäp taêng thöôïng ñoïa vaøo ñòa nguïc, thoï baùo taêng thöôïng. Baùo trung ñoïa vaøo suùc sinh, ngaï quyû, nhö thuyeát tröôùc ñaõ noùi. Laïi coù thuyeát noùi: Gaây ra nghieäp taêng thöôïng ñoïa vaøo ñòa nguïc, nhaän laáy ba thöù baùo. Nghieäp trung ñoïa vaøo suùc sinh, thoï baùo phaåm trung, baùo phaåm haï, ñoïa vaøo ngaï quyû, nhö tröôùc ñaõ noùi. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp taêng thöôïng sinh trong ñòa nguc, thoï ba thöù baùo, nghieäp trung ñoïa vaøo suùc sinh, thoï ba thöù baùo, nghieäp phaåm haï seõ ñoïa vaøo ngaï quyû, caûm chòu baùo trung, haï. Laïi coù noùi raèng: Nghieäp taêng thöôïng ñoïa vaøo ñòa nguïc, nhaän chòu ba thöù baùo, nghieäp phaåm trung ñoïa vaøo suùc sinh, nhaän laáy ba thöù baùo, nghieäp phaåm haï ñoïa vaøo ngaï quyû, nhaän laáy ba thöù baùo. Bình luaän: Neân noùi lôøi naày: Hoaëc coù nghieäp thöôïng, trung, haï ñoïa vaøo ñòa nguïc, moãi nghieäp ñeàu tieáp nhaän ba thöù baùo. Suùc sinh, ngaï quyû cuõng gioáng nhö theá. Hoaëc coù ngöôøi taïo ra ba thöù nghieäp ñoïa vaøo suùc sinh, ngaï quyû, moãi nghieäp ñeàu nhaän laáy ba thöù baùo, taïo neân

nghieäp thieän taêng thöôïng coõi Duïc, sinh trong Trôøi Tha hoùa töï taïi, thoï baùo thieän taêng thöôïng, nghieäp trung sinh trong naêm taàng trôøi, thoï baùo trung,

nghieäp haï sinh trong coõi ngöôøi, thoï baùo haï. Hoûi: Neáu nghieäp haï seõ sinh trong coõi ngöôøi, thoï baùo phaåm haï, thì nghieäp cuûa Boà-taùt laø thoï baùo trong loaøi ngöôøi, nghieäp naày laø treân heát, vì sao laïi noùi sinh nghieäp ngöôøi laø thaáp? Ñaùp: Nghieäp cuûa Boà-taùt vöôït hôn, nghóa laø töï coù duyeân khaùc. Vì sao? Vì thaân naày laø choã nöông cuûa löïc, voâ uùy. Neáu do thoï baùo nheï nhaøng laø thaéng nghieäp cuûa trôøi Tha hoùa töï taïi. Vì sao? Vì baùo thaân cuûa hoï nheï nhaøng, khoâng nhô, gioáng nhö ngoïn ñeøn, coøn baùo thaân cuûa Boà-taùt coù phaàn caáu ueá, baát tònh. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp thieän taêng thöôïng sinh leân taàng trôøi Tha hoùa töï taïi, thoï ba thöù baùo. Trong naêm taàng trôøi, trong coõi ngöôøi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Thieän nghieäp haï, trung, thöôïng nhö theá töø taàng trôøi Tha hoùa töï taïi chuyeån taêng, cho ñeán trong coõi ngöôøi, cuõng nhö nghieäp baát thieän roäng phaân bieät nhö tröôùc. Bình luaän: Neân noùi raèng: Hoaëc coù nghieäp thöôïng, trung, haï sinh leân taàng trôøi Tha hoùa töï taïi, ñeàu thoï ba thöù baùo. Trong naêm coõi trôøi, coõi ngöôøi cuõng gioáng nhö theá. Hoaëc coù thuyeát noùi: Taïo ra ba thöù nghieäp sinh leân naêm coõi trôøi vaø trong coõi ngöôøi ñeàu thoï ba thöù baùo: Ñòa Sô thieàn taïo ra ba thöù nghieäp khoâng khaùc nhau. Sinh trong ñòa Sô thieàn thoï ba thöù baùo khoâng khaùc nhau. Taïo ra nghieäp phaåm haï cuûa Ñeä Nhò thieàn, sinh trong sinh leân taàng trôøi Thieåu quang, thoï baùo phaåm haï. Nghieäp trung sinh leân taàng trôøi Voâ löôïng quang, thoï baùo trung. Nghieäp thöôïng sinh leân taàng trôøi Quang aâm, thoï baùo thöôïng. Gaây ra nghieäp haï cuûa thieàn thöù ba, sinh leân taàng trôøi Thieåu tònh, thoï baùo phaåm haï. Nghieäp trung sinh leân taàng trôøi Voâ löôïng tònh, thoï baùo trung. Nghieäp thöôïng sinh leân taàng trôøi Bieán tònh, thoï baùo thöôïng. Gaây ra nghieäp phaåm haï cuûa thieàn thöù tö sinh leàn taàng trôøi Voâ quaùi ngaïi, thoï baùo haï. Nghieäp trung sinh leân taàng trôøi Thoï phöôùc, thoï baùo trung. Nghieäp trung taêng thöôïng sinh leân taàng trôøi Quaûng quaû, thoï baùo phaåm thöôïng. Huaân tu thieàn phaåm haï sinh leân taàng trôøi Baát phieàn, thoï baùo haï. Huaân tu thieàn phaåm trung sinh leân taàng trôøi Baát nhieät, thoï chòu baùo trung. Huaân tu thieàn phaåm thöôïng sinh leân taàng trôøi Thieän kieán, thoï baùo thöôïng. Huaân tu thieàn thaéng thöôïng vöôït hôn, sinh leân taàng trôøi Thieân kieán, thoï baùo thöôïng. Huaân tu thieàn thaéng thöôïng, sinh leân taàng

trôøi Thöôïng Thieän Kieán, thoï baùo thaéng thöôïng vöôït hôn. Huaân tu thieàn thaéng thöôïng ñuû, sinh trôøi Saéc roát raùo, thoï baùo thaéng thöôïng troøn ñaày. Taïo ra nghieäp khoâng khaùc nhau, sinh Khoâng xöù, thoï chòu baùo khoâng khaùc nhau, cho ñeán gaây ra nghieäp khoâng khaùc nhau, sinh Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, thoï chòu baùo khoâng khaùc nhau. Gaây ra nghieäp baát thieän, ñòa nguïc laø nôi thoï thaân, ñoïa vaøo ñòa nguïc, thoï chòu baùo baát thieän, saéc, phaùp taâm, taâm sôû, taâm baát töông öng haønh. Saéc, laø chín nhaäp, tröø thanh nhaäp. Taâm, phaùp taâm sôû: laø khoå, thoï vaø phaùp töông öng. Taâm baát töông öng haønh: laø maïng caên, choã thoï thaân, ñaéc, sinh, giaø, truï, voâ thöôøng. Nghieäp baát thieän taïo ra choã thoï thaân laø suùc sinh, ngaï quyû. Ñoïa vaøo suùc sinh, ngaï quyû, thoï chòu baùo thieän, baát thieän. Saéc, phaùp taâm, taâm sôû, taâm baát töông öng

haønh. Saéc laø: Saéc coù baát thieän, coù chín nhaäp, töø thanh nhaäp. Taâm, phaùp taâm sôû laø: Khoå thoï vaø phaùp töông öng. Taâm baát töông öng haønh laø: Maïng caên, choã thoï thaân, ñaéc, sinh... Thieän saéc coù boán nhaäp: Saéc, höông, vò, xuùc. Taâm, phaùp taâm sôû laø: Laïc thoï, baát khoå baát laïc thoï vaø phaùp töông öng, Taâm baát töông öng haønh laø: ñaéc, sinh... Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp thieän khoâng sinh baùo saéc thieän trong suùc sinh, ngaï quyû, hoaëc sinh baùo, sinh phaùp taâm, taâm sôû, taâm baát töông öng haønh. Hoûi: Nay hieän thaáy hình saéc suùc sinh, ngaï quyû toát ñeïp, hoaëc coù hình saéc xaáu xí, lyù do vì sao? Ñaùp: Hoaëc coù nghieäp baát thieän, nghieäp baát thieän laøm quyeán thuoäc, nghieäp thieän laøm quyeán thuoäc. Caùc nghieäp baát thieän laøm quyeán thuoäc: Hình saéc xaáu xí, nghieäp thieän laøm quyeán thuoäc: söùc cuûa nghieäp thieän kia che laáp nghieäp baát thieän, khieán cho saéc hình ñöôïc toát ñeïp. Nghieäp thieän taïo ra choã thoï thaân cuûa ngöôøi. Saùu taàng trôøi coõi Duïc, sinh trong choã thoï chòu baùo thieän, baát thieän. saéc, phaùp taâm, taâm sôû, taâm baát töông öng haønh: Saéc laø: Saéc coù baùo thieän coù chín nhaäp, töø thanh nhaäp. Taâm, phaùp taâm sôû laø laïc thoï, baát khoå, baát laïc thoï vaø phaùp töông öng. Taâm baát töông öng haønh: laø Maïng caên, choã thoï thaân, ñaéc, sinh... Saéc cuûa baùo baát thieän coù boán nhaäp: Saéc, höông, vò, xuùc. Taâm, phaùp taâm sôû: Khoå thoï vaø phaùp töông öng. Taâm baát töông öng haønh laø: Ñaéc, sinh v.v... Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp baát thieän khoâng sinh trong coõi ngöôøi. Saùu taàng trôøi coõi Duïc. Saéc cuûa baùo baát thieän hoaëc sinh baùo, sinh phaùp taâm, taâm sôû, taâm baát töông öng haønh.

Hoûi: Nay hieän thaáy ngöôøi, trôøi, hoaëc coù saéc hình xaáu xí hay toát ñeïp? Ñaùp: Hoaëc coù nghieäp thieän, nghieäp thieän laøm quyeán thuoäc, nghieäp baát thieän laøm quyeán thuoäc. Nghieäp thieän laøm quyeán thuoäc thì: hình saéc xinh ñeïp. Nghieäp baát thieän laøm quyeán thuoäc thì: Nghieäp baát thieän kia che laáp nghieäp thieän, laøm cho saéc hình xaáu xí. Nghieäp thieän taïo ra choã thoï thaân coõi Saéc, Voâ saéc, sinh trong coõi ñoù, thoï chòu baùo thieän. Hoûi: Sinh trong coõi ngöôøi coù hai hình: laø baùo cuûa nghieäp thieän hay baùo cuûa nghieäp baát thieïân? Ñaùp: Moät hình laø baùo cuûa nghieäp thieän, hoaëc chaúng phaûi thôøi, chaúng phaûi xöù, sinh hình thöù hai laø baùo baát thieän. Laïi coù thuyeát noùi: Theå cuûa caùc caên laø baùo cuûa nghieäp thieän, xöù sôû cuûa caên laø baùo cuûa nghieäp baát thieän. Hoûi: Vì sao nghieäp baát thieän coõi Duïc thoï baùo moät kieáp, coøn nghieäp thieän thì khoâng? Ñaùp: Vì nghieäp baát thieän töï coù vieäc vöôït hôn. Vì sao? Vì thoï baùo trong naêm ñöôøng. Nghieäp thieän töï coù vieäc vöôït hôn. Vì sao? Vì thoï baùo trong ba coõi, töï coù vieäc cuøng vöôït hôn. Vì sao? Vì ñeàu thoï baùo naêm aám. Hoûi: Neáu vaäy thì vì sao nghieäp baát thieän coõi Duïc, thoï baùo moät kieáp, coøn nghieäp thieän thì khoâng? Ñaùp: Do coõi Duïc laø coõi baát ñònh, chaúng phaûi ñòa vò lìa duïc, ñòa tu, cho neân nghieäp baát thieän thoï baùo moät kieáp, nghieäp thieän thì khoâng. Laïi coù thuyeát noùi: Caên baát thieän coõi Duïc maïnh meõ, coøn caên thieän thì yeáu keùm. Laïi nöõa, caên baát thieän coõi Duïc thöôøng taêng tröôûng, caên thieän thöôøng khoâng taêng tröôûng. Laïi nöõa, caên baát thieän coõi Duïc laø cöïu truù, caên thieän laø khaùch, theá löïc cuûa cöïu truù vöôït hôn, coøn khaùch thì

khoâng baèng. Hôn nöõa, caên baát thieän coõi Duïc coù theå döùt tröø caên thieän, coøn caên thieän coõi Duïc thì khoâng theå döùt tröø caên baát thieän. Laïi nöõa, phaùp coõi Duïc khoâng ghen gheùt, nhau, cuõng nhö vôi choàng soáng khoâng coù ganh gheùt, nhö con cuûa Cö só giao du vôùi con cuûa Chieân-ñaø-la. Laïi nöõa, vì khoâng coù ñoà ñöïng baùo, neân taát caû xöù trong coõi Duïc khoâng coù ñoà ñöïng ñeå thoï baùo cuûa nghieäp thieän traûi qua moät kieáp. Hoûi: Nhö nuùi Tu-di, nuùi vaøng, v.v... trong boán chaâu thieân haï, ñaây chaúng phaûi ñoà ñöïng cuûa moät kieáp chaêng? Ñaùp: Noùi chaúng phaûi ñoà ñöïng cuûa baùo: laø nuùi Tu-di, nuùi vaøng, v.v... cuûa boán chaâu thieân haï naày chaúng phaûi baùo thieän. Laïi nöõa, neáu nghieäp thieän coõi Duïc coù theå ñöôïc baùo moät kieáp, thì

do ñaâu maø ñöôïc? Chæ coù nghieäp thieän treân heát, nhöng nghieäp thieän treân heát luùc lìa duïc ñöôïc, do nghieäp lìa duïc khoâng theå taïo ra choã thoï thaân. Laïi nöõa: Tröôùc ñaõ noùi raèng: Nghieäp baát thieän thoï baùo naêm ñöôøng. Hoûi: Nhaân luaän sinh luaän, vì sao nghieäp thieän khoâng thoï baùo naêm ñöôøng? Ñaùp: Neân ñaùp nhö tröôùc, veà caên thieän Duïc, trong ñoù chæ coù moät thieän baát coäng, nghóa laø coõi Duïc laø haït gioáng cuûa thöûa ruoäng baát thieän, phaùp baát thieän deã troàng, phaùp thieän khoù troàng, nhö coû trong ruoäng deã taêng tröôûng, neáp v.v... khoù sinh. Kinh Phaät noùi: Nghieäp laø nhaân cuûa maét. A-tyø-ñaøm noùi: Boán ñaïi laø nhaân cuûa maét. Laïi coù thuyeát noùi: Maét laø nhaân cuûa maét, ba thuyeát naày noùi coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Vì nhaân baùo, neân kinh Phaät noùi nghieäp laø nhaân cuûa maét, do nhaân cuûa sinh, nhaân choã döïa, nhaân truï, nhaân taêng tröôûng vaø nhaân nhuaän ích, vì laø nhaân sinh v.v... neân noùi boán ñaïi laø nhaân cuûa maét, maét cuõng laø nhaân cuûa maét, vì sao kinh Phaät chæ noùi nghieäp laø nhaân cuûa maét? Ñaùp: Nghieäp laø nghieäp cuûa chính chuùng sinh, vì nghieäp neân sinh, nghieäp laø nôi chuùng sinh nhaän laáy quaû, cuûa caûi. Chuùng sinh thuoäc veà nghieäp, chuùng sinh do nghieäp, neân coù söï khaùc nhau, ñoù laø sang, heøn, toát, xaáu. Laïi nöõa, do nghieäp coù nhieàu thöù khaùc nhau Caùc thöù theá löïc, caùc thöù haønh duyeân, cho ñeán noùi roäng. Laïi coù thuyeát noùi: Do nghieäp neân tuoåi thoï coù theâm bôùt, maïnh khoûe, suy yeáu, tieán, thoái. Laïi coù thuyeát noùi: Do nghieäp, neân coù keû ngu si, thoâng minh. Laïi coù thuyeát noùi: Do nghieäp neân caùc theá giôùi, caùc chuùng sinh, caùc ñöôøng ñeàu thoï baùo khaùc nhau. Laïi coù thuyeát noùi: Do nghieäp neân baûy chuùng coù khaùc nhau thöù lôùp. Laïi coù thuyeát noùi: Taát caû chuùng sinh ñeàu bò nghieäp ñeå laïi daáu veát. Laïi nöõa, do nghieäp khaùc neân caùc caên cuõng khaùc, nhö vì haït gioáng khaùc, neân maàm cuõng khaùc. Kinh Phaät noùi: Neáu ngöôøi tu haønh, saùt sinh nhieàu thì seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc. Töø coõi aáy qua ñôøi, seõ sinh trong coõi ngöôøi, maïng soáng ngaén nguûi. Hoûi: Töùc do nghieäp ñoïa vaøo ñòa nguïc, ñeán leân coõi ngöôøi, phaûi bò

cheát yeåu chaêng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Töùc do nhö lôøi daïy tu haønh, saùt sinh roäng khaép, ñoïa vaøo ñòa nguïc, ñòa nguïc cheát ñi, seõ sinh leân coõi ngöôøi, thoï maïng ngaén nguûi. Laïi coù thuyeát noùi: Do nghieäp saùt sinh, neân ñoïa vaøo ñòa nguïc, do nghieäp phöông tieän, neân maïng soáng ngaén nguûi. Laïi

coù thuyeát noùi: Do nghieäp saùt sinh neân ñoïa vaøo ñòa nguïc, maïng soáng ngaén nguûi, laø quaû y cuûa ñòa nguïc kia. Laïi coù thuyeát noùi: Khi gieát chuùng sinh, khieán cho ngöôøi khaùc phaûi chòu hai thöù khoå: 1. Khieán ngöôøi khaùc chòu ñau khoå. 2. Döùt boû maïng ñaùng yeâu cuûa ngöôøi khaùc. Vì gieo raéc söï ñau khoå cho ngöôøi khaùc, neân phaûi ñoïa vaøo ñòa nguïc. Vì caét ñöùt thaân maïng ñaùng yeâu cuûa ngöôøi khaùc, neân maïng soáng ngaén nguûi. Hoûi: Neáu ngöôøi maïng soáng ngaén nguûi, laø do baùo cuûa nghieäp thieän, hay baùo cuûa nghieäp baát thieän? Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Laø baùo cuûa nghieäp thieän, chöù chaúng phaûi baùo cuûa nghieäp baát thieän. Vì sao? Vì tuoåi thoï con ngöôøi baèng vôùi taùm caên laø baùo cuûa nghieäp thieän. Do nghieäp thieän taïo ra baùo thoï maïng hai möôi naêm trong coõi ngöôøi, dosaùt sinh neân ñaõ laøm cho tuoåi thoï bò hao huït, ñaùng leõ ñöôïc höôûng thoï hai möôi tuoåi, maø chæ möôøi tuoåi, möôøi tuoåi laø maïng döùt. Kinh Phaät noùi: Luùc tuoåi thoï cuûa con ngöôøi laø möôøi tuoåi, seõ sinh tuoåi thoï hai möôi tuoåi cho caû nam vaø nöõ. Hoûi: Khoâng coù thaønh töïu nghieäp cuûa ngöôøi khaùc, nghóa laø cuõng khoâng coù ngöôøi khaùc laøm, ngöôøi khaùc thoï. Vì sao noùi nhö theá? Ñaùp: Töùc thoï maïng cuûa ngöôøi möôøi tuoåi aáy, tuoåi thoï chuyeån thaønh hai möôi tuoåi. Haønh möôøi nghieäp ñaïo thieän nhö theá, thì tuoåi thoï seõ taêng gaáp möôøi laàn. Toân giaû Cuø-sa noùi: Caùc nghieäp ñeàu coù ñònh baùo: Nghieäp möôøi tuoåi coù baùo cuûa möôøi tuoåi, cho ñeán nghieäp cuûa taùm vaïn tuoåi coù baùo cuûa taùm vaïn tuoåi, tuøy theo tu nhaân naøo, seõ ñöôïc baùo cuûa nhaân ñoù. Hoûi: Luùc tuoåi thoï cuûa con ngöôøi laø möôøi tuoåi, khoâng saùt sinh, coù phaûi laø thuoäc veà ñaïo baùo thieän hay khoâng? Ñaùp: Khoâng phaûi thuoäc veà nghieäp ñaïo, vì laø ñaïo khoâng taïo taùc, chaúng phaûi nghieäp ñaïo. Vì sao? Vì vieäc laøm cuûa ngöôøi kia laø ngaên khoâng neân saùt sinh neân laø ñaïo, khoâng taïo taùc neân khoâng laø nghieäp ñaïo.

Kinh Thi Thieát noùi: Coù phaûi khoâng thoï nhaän phaùp baùo hieän phaùp, thì thoï nhaän sinh baùo, haäu baùo hay khoâng? Ñaùp: Coù. Neáu nghieäp hieän baùo khoâng hieän tieàn cho quaû baùo, nghieäp sinh baùo, nghieäp haäu baùo cuõng cho quaû baùo baùo hieän ôû tröôùc, luùc aáy seõ thoï sinh baùo, ñöôïc A-la-haùn, chaúng phaûi khoâng ñöôïc sinh baùo. Haäu baùo cuõng noùi nhö theá. Hoûi: Nhö phaøm phu Höõu Hoïc cuõng coù vieäc naày, vì sao chæ noùi A- la-haùn? Ñaùp: Vì A-la-haùn coù theå bieát roõ nghieäp laø xa, laø gaàn, laø coù theå chuyeån, laø khoâng theå chuyeån. Laïi coù thuyeát noùi: A-la-haùn khoâng coøn thoï coù caùc nghieäp kia khôûi hieän ôû tröôùc, nhö ngöôøi muoán tôùi nöôùc khaùc, chuû nôï ñeán ñoøi nôï, nghieäp kia cuõng gioáng nhö theá. Phaøm phu höõu hoïc vì coøn nhaän laáy thaân, neân phaûi thoï baùo naày, cho neân khoâng noùi. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu coù töï löïc coù theå bieát roõ nghieäp baùo aáy, cho neân noùi coù caùc vò noùi raèng: Moät nghieäp traûi qua caùc ñöôøng, coù baùo dö, ngöôøi kia ñaõ noùi raèng: A-la-haùn ñoái vôùi ñôøi khaùc tröôùc kia ñaõ gaây ra nghieäp, thoï baùo, baùo naày coù thöøa. Nhôø söùc tu ñaïo, neân ñaõ boû phaùp nghieäp hieän baùo treân thaân con ngöôøi, thoï nhaän sinh baùo, haäu baùo. Cho neân thoï nhaän laø coù theå duøng duyeân nhö theá ñeå phaùt khôûi baùo naày, chæ A-la-haùn coù theå laø Hoïc nhaän, ngöôøi

phaøm phu laø khoâng theå. Kinh Thi Thieát noùi coù boán haïng ngöôøi: 1. Coù ngöôøi tuoåi thoï heát, cuûa caûi khoâng heát maø cheát. 2. Coù ngöôøi cuûa caûi heát, tuoåi thoï khoâng heát maø cheát. 3. Coù ngöôøi tuoåi thoï heát, cuûa caûi heát maø cheát. 4. Coù ngöôøi tuoåi thoï khoâng heát, cuûa caûi khoâng heát maø cheát. Tröôøng hôïp ñaàu: Nhö coù moät ngöôøi gaây ra nghieäp cheát yeåu, laøm cho taêng tröôûng roäng, laøm ra nhieàu cuûa caûi cuõng laøm cho taêng tröôûng, tuoåi thoï cuûa ngöôøi kia ñaõ heát, cuûa khoâng heát maø cheát. Tröôøng hôïp thöù hai: Nhö coù moät ngöôøi ít laøm ra tieàn cuûa, roäng thaønh cho taêng tröôûng, laïi gaây ra nghieäp soáng laâu, cuõng laøm cho taêng tröôûng, ngöôøi aáy cuûa caûi heát, tuoåi thoï khoâng heát maø cheát. Tröôøng hôïp thöù ba: Nhö coù moät ngöôøi ít taïo ra cuûa caûi, gaây ra nghieäp cheát yeåu, ñeàu laøm cho taêng tröôûng, ngöôøi aáy cuûa caûi heát, tuoåi thoï heát maø cheát. Tröôøng hôïp thöù tö: Nhö coù moät ngöôøi taïo ra nhieàu cuûa caûi, gaây nhaân soáng laâu, ñeàu laøm cho taêng tröôûng, ngöôøi aáy cuûa caûi khoâng heát, tuoåi thoï khoâng heát, vì duyeân aùc khaùc neân cheát.

Toân giaû Muïc-kieàn-lieân noùi theá naày: noùi coù ngöôøi cheát ngang traùi laø nhaân baùo ñònh, baùo khaùc ôû ba ñôøi laø quaû cuûa ngöôøi ñoù.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.